

MARIBORSKI

Cena 1 Din

VEČERNIK

„JUTRA“

Uredništvo in uprava: Maribor, Gosposka ul. 11 / Telefon uredništva 2440, uprava 2450
 izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 14. uri / Velja mesečno prejemnik
 v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom 12 Din / Oglaš po ceniku / Oglaš
 sprejema tudi oglašni oddelček „Jutra“ v Ljubljani / Poštni čekovni račun št. 11.409

Vojska generala Grazianija v nevarnosti

**Abesincem se je posrečilo priti za hrbet delu italijanske vojske v Ogadnu in ji presekati zveze z zaledjem - Italijani pri Daga-
 burju znova odbiti - Na severnem bojišču se nadaljujejo pri-
 prave za velike spopade**

Dagabur se drži

LONDON, 23. novembra. Med tem ko se vrše na severnem abesinskem bojišču le manjši boji z abesinskimi četniškimi oddelki, večinoma v zaledju italijanske fronte, postaja aktivnost na južnem bojišču vedno večja. Italijanske čete se zama trudi, da bi prodrle do Dagaburja, katerega drže Abesinci kljub neprestanim letalskim napadom ter napadom italijanskih tankov in težkih topov; v svojih rokah. Vzhodno od Dagaburja so Abesinci celo prešli v protinapad, ki se jim je v celoti posrečil. Vrgli so Italijane iz njegovih položajev ter jih potisnili precej na jug. Pri tem so zaplenili znova 4 tanke, več topov, strojne in drugega orožja. Manjši in večji boji se na vrše tudi na drugih odsekih južne fronte.

Nevaren položaj

LONDON, 23. novembra. Na južnem abesinskem bojišču postaja položaj za italijansko vojsko od dneva do dneva bolj nevaren. Abesinsko vrhovno vodstvo je izdalo natančen načrt za veliko akcijo proti vojski generala Grazianija. Čete rasa Nasibula so namreč pričele prodirati z hoka proti reki Vebe Sebehi, in so prodrle že tako daleč, da so dosegle skoraj mejo italijanske Somalije. Posrečilo se jim je presekati Italijanom dovozne ceste ter porušiti tudi vse telefonske in brzojavne naprave, tako da je italijanska vojska pri Goraheju popolnoma odrezana od svojega zaledja, zlasti pa od svojega izhodišča v italijanski Somaliji. Cilj te abesinske akcije je Muštahil v Somaliji. Ako abesinski načrt uspe, in večinoma je že uspel, bo italijanska vojska v tem odseku južne fronte popolnoma obkoljena in bo ostala tako brez hrane, kakor brez municije ter ji proti popolno uničenje. Ako bi se to zgodilo, bi bili Italijani prisiljeni umakniti se iz Ogadna tudi na drugih odsekih in se vrniti nazaj v Somalijo, ako bi jim Abesinci sploh še pustili dovolj časa za tak umik.

Veselo v Adis Abebi

ADIS ABEBA, 23. novembra. Poročila o abesinskih akcijah na južnem bojišču vzbujajo tu veliko navdušenje. Načrt se, da je abesinska vojska že s svojim prvim nastopom proti Italijanom pokazala odločnost in popolno pripravljenost tudi za boje z moderno oboroženim sovražnikom. Vesti o uspehih na jugu potrjujejo tu tudi uradno in je celo sam cesar dal važno izjavo, v kateri je dejal, da je videl na južnem bojišču ob prihli svoje inspekcije del zelo zadovoljen. Vojaški položaj je na južnem bojišču izvrsten. V Džidži je imel cesar vojaško konferenco s poveljniki, na kateri se je, kakor vse kaže, izdelal načrt za nadaljnje akcije. Abesinci so v dokaz, da so poročila z južnega bojišča resnična, dovolili tudi nekaterim poročevalcem listov obisk v Dagaburju.

Priprave v Tigreji

LONDON, 23. novembra. Na severnem abesinskem bojišču se nadaljujejo gverilski boji z mešano srečo. Sicer se pa pripravljajo tako Italijani, kakor Abesinci na velike spopade. Čim so Italijani ugotovili, da se Abesinci utrjujejo in pripravljajo na odpor južno od reke Takaze in mesta Makale, so tudi sami zasedli vse važnejše točke, zlasti v okolici Makale, s težkimi topovi. Zdi se, da pričakujejo Italijani že v najkrajšem času pri Makali abesinski napad. Abesinci so

na tem odseku zbrali okoli 50.000 vojakov. Abesinci so v splošnem dovršili na obeh bojiščih koncentracijo svojih čet in so tako pripravljeni postaviti se odločno v bran vsaki nadaljnji italijanski akciji. Zelo močno so utrdili Abesinci naravno trdnjavo v gorovju Amba Salame. V bližini teh postojank so čete rasa Sejuma tudi že napadle Italijane, ki so se hoteli približati abesinskim postojankam, s strojnimi in gorskimi topovi. Vnela se je srčita bitka med Abesinci in askariji, ki so se morali končno umakniti. Kakšne so bile izgube, ni mogoče izvedeti.

Tihi sporazumi v vzhodni Aziji

Sovjetska Rusija dela isto kakor Japonska, Anglija se je pa z Japonsko sporazumela

LONDON, 23. novembra. »Times« piše o dogodkih na severnem Kitajskem in razpravljajo o vprašanju, zakaj sovjetska Rusija, ki je članica Društva narodov, ne izroči japonske akcije proti Kitajski v postopanje Društva narodov. List sklepa, da sovjetska Rusija ne stori tega zaradi tega, ker vodi tudi sama v kitajskem Turkestanu akcijo, ki je čisto podobna Japonski na severnem Kitajskem, dasi ne vzbuja toliko hrupa. V takajšnjih političnih krogih se pa istočasno govori, da je bil dosežen med An-

glijo in Japonsko sporazum. Japonska se je obvezala, da na severnem Kitajskem ne bo ogražala angleških interesov. Zaradi tega tudi Anglija ne bo intervenirala potom Društva narodov, ako bo Japonska uresničila svoje namene.

AMSTERDAM, 23. novembra. Tu se pojavlja z ozirom na japonsko akcijo v vzhodni Aziji veliko vznemirjenje. Listi zatrjujejo, da so dobili Japonci že proste roke in se bodo skušali vgnezditi tudi v Afriki.

Razočaranje nad marsejskim procesom

V ozadju je zanimiva igra, da se prikrijejo pravi krivci marsejskega atentata

BEOGRAD, 23. novembra. Predvčerajšnji sklep porotnega sodišča v Aix en Provence v Franciji, da se odgodi razprava proti morilec Nj Vel. viteškega kralja Aleksandra I. Zedinitelja do meseca januarja prihodnjega leta (kar smo v »Večerniku« poročali že včeraj), je vzbudil v naši prestolnici največjo senzacijo in je uplival na vso javnost naravnost porazno, saj so oči vse jugoslovanske javnosti bile uprte na razvoj in potek sodbe v Aix en Provence. V tej zvezi se prav živahno komentirajo odkritja francoskega tednika »Vendredi«, ki obtožuje odvetnika Desborsa, da je v sporazumu s sodnijo v Marseju pregovoril vse tri obtožence, da naj pri sedanjih sodnih obravnavi prekličijo vse svoje izpovedi, ki so jih prej dali pred policijo in preiskovalnim sodnikom. Potemtakem bodo Rajci, Kralj in Pospil pred porotniki zaničali vse, kar so prej izpovedali, zaničali bodo dosledno, da so sprejeli kakšna povelja od dr. Pavelića z ozirom na atentat. Pred porotniki bodo trdili, da so prišli v Francijo po svoji lastni odločitvi, da jih nikdo k temu dejanju ni silil ali prigovarjal, ampak da so šli v Francijo ubijati jugoslovanskega kralja po svoji lastni volji!

Zakaj to delajo? Oziroma iz kakšnih razlogov jim je njihov »branilec« Desbons nasvetoval takšen način obrambe, ko je sodna preiskava vendar že dognala vsa dejstva. Zakaj? Zato, ker o Paveliću

ne sme na procesu biti govora. Zato, ker bi v trenutku, ko bi padlo Pavelićovo ime v porotno dvorano, prišla na obtožno klopi tudi država, ki ga skriva in ščiti. Desbons je znan prijatelj vodilnih mož v Bolgariji, na Madjarskem in v Italiji. Odvetnik Desbons potuje pogostokrat v Bolgarijo, na Madjarsko in v Italijo. Celo v Italiji ima brezplačno vozovnico po vseh železnicah — ugodnost, ki jo imajo v tej deželi samo najvišji odličniki državne uprave in režimske stranke. Vedno je tudi gost dr. Pavelića, kadar koli se nahaja v Italiji. Obrambo marsejskih obtožencev je prevzel na neposredno željo dr. Pavelića samega. V postopanju dr. Pavelića v Rimu je bilo odločeno, kako se bodo trije osumljenci branili pred poroto. Po tem načinu obrambe bodo trije osumljenci, ne da bi jim bilo treba imenovati Pavelića, lahko nastopili kot narodni junaki, kot mučeniki, ki so zaprti in trpe za narod. Dobili bodo priložnost, da govorijo na široko o trpljenju in bojih Hrvatov. O Paveliću ne bo nihče črnil besede niti o njegovih močnih prijateljih.

Jugoslovanska javnost vidi v tem sklepu sodišča v Aix en Provence in v vsem dosedanjem poteku razprave namerno zavlačevanje procesa, ki tako strahotno obtožuje državo, s katero Francija v tem trenutku ne želi imeti novih nespornosti. Kljub vsemu pa zahteva jugoslovanska javnost čistega vina od svoje

zaveznice, če je Franciji njeno zavezništvo še kaj vredno.

Poostreitev sankcij

ZENEVA, 23. novembra. Verjetno je, da se skliče v kratkem odbor osemnajstih, ki se bo bavil z razširitvijo predlogov glede prepovedi dobave premoga, petroleja, jekla in ostalih sirovin Italiji. V zvezi s tem se tudi živahno komentira izjava ameriškega zunanjega ministra Hulla, ki je dejal, da vrše ameriške oblasti že sedaj nadzorstvo nad izvozom onih proizvodov, ki so navedeni v predlogu Kanade o razširitvi prepovedi izvoza v vojskujoče se države. Pričakuje se, da bo ameriški odbor v kratkem sprejel tudi zadevo z Argentine pa poročajo, da se pre-povedala izvoz petroleja, jekla in železa v Italijo.

Vojaški dopusti

RIM, 23. novembra. Vojno ministristvo je izdalo naredbo, po kateri se odpuste na začasni dopust mnogi mobilizirani kmetje, ki so potrebni doma pri delu. Dopust bo trajal tri mesece. Prav tako se pošljejo na dopust hranilci družin, ki žive v težkih razmerah. Dopusta pa ne dobe tisti, ki so določeni za odhod v vzhodno Afriko.

Nemiri v Palestini

JERUZALEM, 23. novembra. Nemiri Arabcev proti Židom in Angležem se v Palestini nadaljujejo. V bližini Nablusa so se angleške policijske čete morale spopasti z neko skupino Arabcev. Razvilo se je streljanje, ki je trajalo več ur, dokler niso Arabci omagali in pobegnili. Tudi v Hajfi so bile demonstracije ob priliki pogreba treh Arabcev, ki so bili ubiti v spopadu s policijo. Pri demonstracijah sta bila dva policista ranjena.

Na tavišču domače politike

Zgodba o križih

»Murska Krajina« iz Murske Sobotice piše v svoji 47. številki: »Kleklave« »Novine« od 13. oktobra so trdile, da je bila največja skrb nekaterih gospodov, da so iz vseh sob soboške gimnazije pometali križe, kar je imelo za posledico, da je postalo prav mnogo dijakov komunističnega mišljenja. Navzlic temu, da prihajajo »Novine« od 10. novembra same do tega, da so bili odstranjeni križi že pred več leti, kar izrecno ugotavljajo, čeravno naglašajo, da nočejo povedati, kdo jih je odstranil, vendar ne čutijo potrebe, da bi za nekvificiran napad na učitelstvo gimnazije podali kokršnokoli opravičilo ali zadoščenje. Pribiti je treba, da v večini osnovnih šol v Prekmurju ni križev, ker so pri vseh šolah poleg katoličanov, še evangeličani in izraeliti. Radi tega ni bilo križev tudi na gimnaziji, ter se jih ne spominjajo niti oni ki so bili na zavodu pred osmimi leti. Informirali smo se, da niso niti v inventarju zabeleženi, tako da je prav verjetno, da jih nikoli na zavodu ni bilo. In sedaj se spravijo Kleklave »Novine« radi križev ravno na gimnazijo in samo na gimnazijo! Slep bi moral biti, kdor ne bi imel občutka, da je bilo te afe-re nekomu hudo treba, res prav nujno treba! Vendar pa ni izključeno, da se bo tudi ta stvar slabo končala, kakor se slabo konča vse, kar je z hudobijo začeto. Kleklave »Novine«, ki učijo resnico in pravico in povzru še ljubezen med ljudmi, bi človek ne prisodil, da se zlonamerno spuste v tako očividno nepravilno hujskanje.

Položaj po dveh mesecih vojne v Afriki

Ob zaključku prve faze italijanskega napada na Abesinijo - Itali'ansko prodiranje in abesinska taktika - Položaj na vseh frontah - Nevarnosti, ki čakajo italijansko vojsko

Zaključek prve faze.

Z zamenjavo dosedanjega vrhovnega poveljnika italijanske vojske v vzhodni Afriki, maršala de Bona z maršalom Badoglio, se je zaključila prva faza italijansko-abesinske vojne. Ako pregledamo sedaj razvoj in potek te faze, moramo že takoj ugotoviti dve stvari: 1. da so Italijani prodirli na severu in jugu v Abesinijo več ali manj brez vsakih, ali vsaj resnih bojov in ne da bi se jim bile postavile v bran redne in moderno oborožene abesinske čete, in 2. da je maršal de Bona uporabljal na vseh treh frontah v prednjih vrstah in pri bojih z abesinskimi četniki skoraj izključno samo domačinske vojake, askarje iz italijanske Eritreje in dubate iz italijanske Somalije. Čete redne italijanske vojske in fashiistične milice so napredovale samo za askarji in dubati, krite torej po njihovih prednjih linijah. Aktivno so posegli v boje od pravih Italijanov samo tisti četniki, ki poveljujejo askarjem in dubatom, letalcji in vojniki oddelkov manjših ter večjih tankov.

Prodiranje brez bojov.

Italijanske čete so torej, kakor ugotovljeno, zasedle dele Tigreja na severu in Ogadna na jugu skoraj brez vseh večjih bojov in pred vsem ne da bi kjerkoli naletele na prave abesinske čete. Kar je bilo bojov, so se torej bili med italijanskimi askarji in dubati na eni, ter abesinskimi četniki na drugi strani, ki so se ponekod posluževali celo — lokov in pušic! V takih okoliščinah nikakor ne moremo govoriti o kakem pravem zavajanju delov Tigreja in Ogadna. Dejansko je to le zasedba teh pokrajin, katerih Abesinci niso resno branili in tega namena sploh imeli niso. Spričo tega se je treba prav za prav čuditi, da je bilo to prodiranje tako počasno in je trajalo skoraj dva meseca. Drugič pa, da ni seglo dlje v notranjost Abesinije. Dejansko je ozemlje, ki ga imajo Italijani v rokah, napram celotni Abesiniji majhno in tudi če bi se nadaljnje zasedanje vršilo v tem tempu, bi potekali lahko vsaj dve leti, preden bi bila vsa država črne-ga cesarja v rokah Italijanov.

Abesinska taktika.

Po vsem tem nastane vprašanje, zakaj so Abesinci dopustili, da so Italijani vkorakali v Tigrej in Ogaden, ne da bi jim bili postavili nasproti svoje redne, moderno opremljene in izvežbane čete? Odgovor na to vprašanje ni težek. Najprej Abesinci ob italijanskem napadu pri reki Mareb še niso imeli svoje vojske mobilizirane. Mobilizacija pa v Abesiniji ni tako lahka in enostavna stvar, kakor kje v Evropi, kjer so na razpolago železnice, moderne ceste, plovne reke, telefon, brezžič, radio, listi, urejena pošta itd. Za popolno izvedbo mobilizacije so rabili Abesinci zaradi tega več ko mesec dni. Mobilizirane čete je pa bilo treba nato še urediti, izvežbati za uporabo modernega orožja in oborožiti. Ko je opravljeno to težko in dolgotrajno delo, je pa treba mobilizirane in izvežbane čete poslati še na fronto. Pohod na fronto se vrši večinoma peš in za take razdalje, kot jih poznamo v Abesiniji, so za to potrebni večtedenski pohodi. Na fronti zbrane čete se pa morajo koncentrirati na določenih postojankah. Spričo tega nas ne sme prav nič začuditi, da Italijani v prvih dveh mesecih vojskovanja niso našli na resnejši abesinski odpor in čete redne vojske.

Teren proti tehniki

Abesinci so pa imeli še drug razlog, da so Italijane pustili brez resnega odpora vkorakati v Abesinijo. Abesinsko vrhovno vojno vodstvo se pač predobro zaveda, da abesinske čete italijanskim tehnično niso dorasle in najbrže tudi nikoli ne bodo. Zaradi tega bi bilo blazno, pustiti se z Italijani v odločilne boje tam, kjer daje Italijanom tehnična opre-

ma sto prednosti pred Abesinci. Ako hočejo Abesinci računati na uspeh, potem se ne smejo z Italijani spopasti na ravninah, kjer operirajo italijanske čete lahko samo s tanki, težkimi topovi in letali. Treba je počakati, da se obe vojski spopadeta v gorah, kjer Italijanom tanki in težki topovi ne morejo na pomoč in kjer tudi letala ne opravijo veliko. Pri bojih na takem terenu zmaga še vedno osebna hrabrost in vztrajnost. Da je pa osebne hrabrosti in vztrajnosti več pri neciviliziranih in napol civiliziranih ljudstvih, kakor pa pri tistih, ki jih je civilizacija pomehkužila, je znana stvar.

Železnica je varna.

Počasno italijansko napredovanje v Tigreji in Ogadnu je torej omogočilo Abesincem izvedbo mobilizacije in razvrstitve mobiliziranih čet. Dejstvo, da se je italijanski vpad iz vzhodne Eritreje v Danakilsko puščavo zaradi silnih terenskih težkoč in odločnega odpora Abesincev docela zlomil in so morali Italijani zapustiti celo že zasedene višine pogorja Musa Ali ter sploh likvidirati vzhodno fronto, je pa prineslo Abesincem še drugo ugodnost: železnica Džibuti - Adis Abeba je ostala neogrožena! Italijani so na severovzhodni oddaljeni od te železnice še prav toliko, kolikor so bili prvi dan vojne, na jugu jih pa deli od nje še vedno razdalja nekaj sto kilometrov. Čete generala Grazianija so sicer upale, da se jim bo posrečilo od juga gori doseči železnico, a to se ni zgodilo. Zasedle so sicer puščavske ravnine, čim so pa dospeli do gorskih vzponov, je bilo napredovanja konec. Abesinci imajo tako po skoraj dveh mesecih vojne železnico Džibuti-Adis Abeba še prav tako trdno v svojih rokah, kakor ob začetku. S tem pa imajo tudi nemoteno zvezo z morjem v francoski in angleški Somaliji, od koder dobivajo dan za drem več pošilk modernega orožja in municije iz Evrope in od drugod. Vsak dan torej, ki pomeni za Italijane izgubo, pomeni za Abesince veliko pridobitev.

Položaj v Ogadnu.

Treba se je sedaj še ozreti na položaj front ob zaključku prve faze italijansko-abesinske vojne. Vzhodno bojišče je, kakor smo že omenili, likvidirano. Italijani stojijo tam v Eritreji, Abesinci pa na stari meji. Na južnem, t. zv. ogadenskem bojišču so čete generala Grazianija dosegle obronke južnega abesinskega pred-

gorja, kjer so jih abesinske čete pod poveljstvom rasa Nasibuja in turškega generala Vehib paše zaustavile. Tu so se italijanske čete, obstoječe večinoma iz somalskih dubatov, prvič spopadle z rednimi abesinskimi četami. Ti spopadi so pokazali, da so redne abesinske čete tudi za tehnično najmodernejše opremljene Italijane zelo nevarne in najmanj enakovredne nasprotnice. Porazi, ki so jih zadale Italijanom v zadnjih dneh, bi v nadaljevanju postali lahko zelo nevarni. Pred vsem pa je prav malo upanja, da bi se četam generala Grazianija v do-glednem času posrečilo doseči planoto, na kateri leži Harar in Džidžiga, preko katerih vodi edina pot prodiranja proti Diredavi in s tem železnici. Toda general Graziani ima za to le še malo časa. Bliža se namreč v Ogadnu deževna doba, v kateri postane vsaka uporaba motor-nih vozil in seveda tudi tankov docela nemogoča. V tem času bo zastalo najbrže tudi dovažanje municije in hrane iz Somalije. Zelo verjetno je, da bi se v tem času morali tu Italijani sami umak-niti in izprazniti ves Ogaden, ako jih seveda še prej ne bi uničili Abesinci. Nove operacije bi postale tu mogoče po-tem spet šele spomladi ali poleti prihod-nje leto. Ako torej Italijani ne dosežejo čimprej gorovja, bo tudi južna fronta za-enkrat izločena ali likvidirana.

Položaj v Tigreji.

Na severni fronti v Tigreji so Abesinci istotako zaustavili nadaljnje ita-lijansko prodiranje proti jugu. Abesinci so sedaj postavili svoje redne čete na go-rovje južno od reke Takaze in od mesta Makale. Tu se ozemlje dviga amfiteatral-no proti jugu in doseže celo vrhove pre-ko 4000 m. V tem ogromnem amfiteatru se bodo mogli Italijani posluževati zelo omejeno težkih topov in tankov. Treba se bo boriti z naskoki in spopadi moža proti možu in v boj bodo morale poseči v celoti tudi italijanske čete iz Italije. Kako se bodo obnesle? Kako bodo vzdr-žale v tem strašnem, neprehodnem gor-skem peklju? To bomo videli te dni, ko dospe tja maršal Badoglio in zapove na-skok. Italijanom se namreč tudi tu mudi. O Božiču ali še prej se prične v Tigreji »mala deževna doba«. Ako Italijani do tedaj ne zlojijo Abesincev, se zgodi la-hko marsikaj.

Tak je torej položaj v Abesiniji ob koncu prve vojne faze.

—r.

Razgledi po svetu

Reforma socialnega zavarovanja v Franciji

Poenostavljenje uprave, poostreitev kontrole, znižanje premij

Zakon o socialnem zavarovanju v Franciji je v veljavi šele od 1. julija 1930. Francija se je torej razmeroma pozno odločila za ta socialni ukrep in si je naravno usvojila marsikak nauk iz prakse v drugih državah, zlasti iz socialnega zavarovanja v Nemčiji. Fran-coski zakon veže v enotno socialno za-varovanje za bolezen, nezgodo, starost, smrt, materinstvo in deloma tudi brez-poselnost, zavarovanju obvezni so pa vsi delojemalci v industriji, trgovini in kme-tijstvu z letnimi dohodki do 15.000 fran-kov (v velikih mestih in pri rodbinah z mnogimi otroci do 25.000 frankov). Za zavarovanje plačujejo delojemalec in delodajalec, vsak polovico, 8% od pla-če ali mezde. Vse privatne organizacije in javne ustanove, ki so se že pred uved-bo novega zakona bavile (bodisi na os-novi invalidskega zakona ali zakona o zasebnih zavarovalnicah oziroma na os-novi pokojninskega zakona) z zavaroval-nimi posli, so postale del celokupne no-ve socialnozavarovalne organizacije, obdržale pa so deloma svojo samostoi-nost, kakor n. pr. pri nas bolniška bla-gajna »Merkur« v Zagrebu ali Trg. boln.

in podp. društvo v Ljubljani itd. Celo-kupna organizacija je podrejena mini-stru za delo. Poseben 50članski upravni odbor je dodeljen ministru kot posveto-valni organ, ki pa vrši obenem tudi kon-trolo poslovanja v posameznih depart-manskih uradih. Za invalidsko in staro-stno zavarovanje je uvedeno kapitalno, za vse ostale zavarovalne panoge pa do-kladno kritje.

Socialno zavarovanje v Franciji je po-stalo že v prvih letih ena kapitalno naj-močnejših in najuplívnejših ustanov. Do-hodki (skupno z državno dotacijo) so do marca 1935 znašali krog 20 milijard frankov, prebitek koncem leta 1934. se je cenil na 12,2 milijarde frankov. Iz te-ga fonda zajema država, kadar je držav-na blagajna prazna, kadar treba posre-dovati na borzi, kadar treba kriti defi-cit železnice, kadar je treba denarja za stanovanjske gradbene akcije, iz tega fonda se jemlje tudi za izvajanje progra-ma javnih del itd.

Naravno je socialno zavarovanje — kakor povsod — tudi v Franciji imelo — in ima še — svoje nasprotnike. Eni so sploh načelni nasprotniki vsakršnega

socialnega zavarovanja; drugi zopet so bili mnjenja, da socialno zavarovanje v takšni obliki, ko je cela organizacija sko-ro 100%-no državna, ne ustreza duhu in mišljenju francoskega naroda in da jo je treba zgraditi na privatni podlagi; tretji vidijo v zavarovalnih premijah razloge za zvišanje produkcijskih stroškov in s tem visokih cen ter majhne konkurenčne sposobnosti; četrti so podvrgli kritiki načelo kapitalnega kritja, ki odvaja ogromne vsote v socialno zavarovanje in neugodno vpliva na denarni trg; peti so se spotikali nad tem, da javnost nik-dar nima jasne slike o stanju sredstev, s katerimi socialno zavarovanje razpo-laga. In tako dalje! Zagovorniki zavarova-nja — naravno predvsem delavstvo, pa tudi občine, katerih proračuni so s socialnim zavarovanjem znatno razbre-menjeni! — pa seveda tudi niso držali križem rok in so branili veliko socialno pridobitev, naravno pa istotako kažo-č na nedostatke, ki so se pokazali v raz-voju organizacije.

Tako je prišlo, da je med več stotina-mi gospodarsko-političnih zaslikih uredb vlade od 31. oktobra t. l. tudi uredba o reformi socialnega zavarovanja. Seveda reforma ni tako globoka, kakor so mno-gi pričakovali, ampak odstranjuje zaen-krat samo nekatere stroške bolezni, ob-enem pa poenostavlja in s tem poceni-uje upravo ter poostreuje kontrolo. V glav-nem prinaša nova uredba to, kar so za-htevali pristaši socialnega zavarovanja. Mesto dosedanjih 78 departmentskih uradov se ustanavlja 16 regionalnih ura-dov (podobno našim okrožnim uradom). Z uvedbo plačevanja premij potom poš-tnih položnic (dosedaj so se morale lepiti posebne markice), z uvedbo enotnih kart, z odpravo razpredelbe v kategorije pri preračunavanju postavk in z določ-bo plače ali mezde kot osnove se priča-kuje 20%-no znižanje upravnih izdatkov. Delodajalci so dosegli znižanje premij od 8 na 7%, zavarovanci pa, da se je njihov krog raztegnil tudi na domače de-lavce, šoferje taksijev, nameščence v la-nih in gledališčih, hotelsko osebje in po-streške. Tudi je ustvarjena garancija, da zavarovanec ne pride ob svoje pra-vice v primeru zloma podjetja ali iz drugih razlogov, če se letno plačuje vsaj 120 frankov. Za nameščence v kmetij-stvu, za katere so doslej veljale enake določbe kakor za one v industriji in tr-govini, je z novo uredbo uvedena po-sebna ureditev zavarovanja.

Francozi so impulzivni, a tudi prakti-čen narod, in že v par letih so uvideli potrebo reforme ter so jo izvedli. Pri-nas je potreba reforme socialnega zava-rovanja v gotovih smereh tudi že doka-zana. Na žalost pa se prekljamo bolj za to, kdo bo sedel v vodstvu okrožnih uradov in osrednjega urada, nego da bi se resno poprijeli dela na reformi.

V. S.

Sportno gibanje

Mariborski lahkoatletci v spomin „Osvobojenja“

Razpis teka »Osvobojenja« na Vahtar-jev pokal v spomin narodnega borca To-neta Vahtarja, ki ga prireja ISSK »Mari-bor« dne 1. decembra 1935. skozi mesto Maribor pod pokroviteljstvom gospoda komandanta mesta Maribora. Start: ob 10. uri dopoldne. Proga: Ljudski vrt (igrišče ISSK »Maribora«) - Koroščeva ulica - Maistrova ulica - Zrinjskega trg - Kolodvorska ulica - Aleksandrova cesta - Trg svobode - Cilj. Dolžina proge cca. 1800 m. Pravico udeležbe imajo člani vseh klubov v območju JLAS verificira-ni, neverificirani atleti, atleti z zabrano starta, kot tudi dijaki, vojniki in ostali sportniki slovanske narodnosti. Tekmuje se po pravilih JLAS - Zagreb. Vsak tek-movalec oziroma klub starta na lastne stroške. Pokal, ki ga brani g. Štefan Gr-movšek, je prehodni, ter preide v stalno last atleta po trikratni zaporedni oziro-ma petkratni zmagah v presledkih. Pet ostalih plasiranih tekmovalcev prejme di-plome, vsi ostali pa spominski trak. Prija-ve brez prijavnine je nasloviti do 30. novembra 1935. do 12. ure na g. Danila Vahtarja, Maribor, Tyrševa ul. 37. ISSK Maribor.

Socialni problemi

Vzroki stanovanjske mizerije

Maribor normalno narašča, gradbena podjetnost pa je zadnja leta podvojena — Stanovanjsko mizerijo povzroča dotok z dežele — Še o činiteljih, ki vplivajo na stanovanjski problem, ga ostrijo in ki bi ga edino mogli ublažiti — Od l. 1869 do 1935

V našem včerajšnjem članku o najemninah smo prikazali veliko socialno zlo, ki ga povzroča nerešeno stanovanjsko vprašanje že vsa leta po vojni. Če prištejemo k najemninam v starih hišah še najemnine v novih hišah, izvemo, da plačajo mariborski najemniki na leto okrog 40 milijonov in še več samo za streho. Vendar pa nam navedena visoka številka še ne odkriva resnične slike. Današnji stanovanjski problem ima svoje globlje, morebiti primarne vzroke še kje drugje. Stanovanjski najemniki zatrjujejo, da niso najemnine, ki jih plačujejo, v nobenem sorazmerju z zaslužkom, da je vrednost denarja padla med tem, ko ni padla vrednost hišne posesti; zatrjujejo, da so najemnine, ki jih plačujejo, hrbtenica amortizacijskega računa hišnih posestnikov, ali jasneje povedano, da žive hišni posestniki na njihov račun. Najemniki trde tako in iščejo v teh svojih trditvah bistvo vzroka današnje stanovanjske mizerije. Njih očitki pa lete tudi na mestno občino, ki ji očitajo njeno zavozeno stanovanjsko politiko in zahtevajo, da bi morala mestna občina graditi stanovanjske hiše, ker vidijo v gradbeni podjetnosti rešitev stanovanjskega in najemniškega zla. Ne bomo osporavali trditve, očitkov in zahtev stanovanjskih najemnikov, prikazati in opozoriti pa jih hočemo na tiste činitelje, ki so stanovanjski problem povzročili, ki ga ostrijo in ki so pred vsem krivi, da do danes še ni rešen in da so tudi izgledi njegove rešitve tako megleni.

V naslovu smo že povdarili, da so številke najvernejša slika resnice. Zato je naš namen seznaniti stanovanjske najemnike in našo javnost s številkami, ki bodo v svetli luči razgalile bistvene in primerne vzroke današnje stanovanjske mizerije, ki se je zagrizla že tako globoko v vse naše gospodarstvo, da mu zapušča vidne pečate socialne sramote. (Barakarji, vagonarji, deložiranci in brezdomci so naša sramota!) Le v bežnih obrisih hočemo seznaniti naše najemnike še z drugimi činitelji, ki vplivajo na današnji stanovanjski problem, ki ga ostrijo in ki bi ga edinole mogli ublažiti. Porast mariborskega prebivalstva je

prvi tak činitelj. Porast, ki so ga takoj po vojni povzročili priseljenci in porast, ki ga povzroča dotok z dežele. Ljudje beže danes z lastne grude v mesto za zaslužkom, za kruhom. Tega pojava v taki ostrini ni poznala mirna in predvojna doba. Maribor je imel 1869. leta 661 hiš in 12.828 prebivalcev, 1880. leta 812 hiš in 17.628 prebivalcev, 1890. leta 867 hiš in 19.815 prebivalcev, 1900. leta 1052 hiš in 24.601 prebivalcev, 1910. leta 1269 hiš in 27.994 prebivalcev, 1921. leta 1455 hiš in 30.739 prebivalcev, 1931. leta 1834 hiš in 33.921 prebivalcev, leta 1935. pa nad 2000 hiš in 34.000 prebivalcev. Povprečno je torej stanovaž leta 1869. v hiši 19 prebivalcev, 1880. leta 22, 1890. leta 23, 1900. leta 23, 1910. leta 22, 1921. leta 21, 1931. leta 18, 1935. leta pa 16 prebivalcev. Stanovanjski najemniki so plačali leta 1921 za najemu 4.307.248 kron, leta 1934 pa 37.852.604 dinarjev.

Suhe številke nam torej razkrivajo porast mestnega prebivalstva obenem s porastom gradbene podjetnosti. V deceniju 1890—1900 je Maribor narasel za 4786 prebivalcev in zgradil 185 novih hiš; v deceniju 1900—1910 je narasel za 3393 prebivalcev in zgradil 217 novih hiš; v deceniju 1910—1921 je narasel za 2745 prebivalcev in zgradil 186 novih hiš; v deceniju 1921—1931 je Maribor narasel za 3182 prebivalcev in zgradil 379 novih hiš! Številke nam očitno prikazujejo, da je vzporedno in sorazmerno s porastom mestnega prebivalstva rasla tudi gradbena podjetnost. Povedo nam celo še več! Maribor je zadnja leta normalno naraščal, skoro podvojila pa se je njegova gradbena delavnost. Zgradil je enkrat toliko hiš, kakor v prejšnjih letih. Naš Maribor pa tudi ni občutil vojne izgube mrtvih, ki je precejšena v naših krajih na 2,84%, ne zmanjšanja števila rojstev, ki je precejšeno na 6,6% in ne zvišanja umrljivosti, ki je preračunana za naše mesto na 1,5%. Naš obmejni Maribor je napredoval in napreduje v porastu prebivalstva vzporedno z napredkom gradbene delavnosti, oziroma novih hiš.

Kje so torej vzroki stanovanjske mizerije, če je zgradil Maribor več hiš v

razvrzanih letih krize, kakor prejšnja leta blagostanja in dobre konjunktore? Predno odgovorimo na to vprašanje, naj omenimo še, da so važen činitelj stanovanjskega problema tudi poroke, s katerimi se ustvarjajo nova družinska gospodarstva, ki so jim potrebna nova stanovanja. Doba, ki obsega gospodarstvo ene družine, je podana do neke mere po naravi sami in traja približno 35 let. Toda tega činitelja vojna in niti leta krize v Mariboru nista predrugačila. Nasprotno je relativno število porok znatno naraslo, kar je imelo za posledico potrebo po novih stanovanjih.

Stanovanjsko mizerijo v Mariboru je povzročil napredek industrije. Kakor ima napredek industrije svojo dobro stran, je na drugi strani povzročitelj vsega zla v stanovanjskem vprašanju. Mariborska industrija, predvsem tekstilna, izvalja dotok svojega delavstva z dežele. Tisoči delavcev in delavk so se preselili v mesto. In če pogledamo statistiko porok v Mariboru vidimo, da sklepajo zakone v prav znatnem številu predvsem tekstilni delavci in delavke. Mlad delavski zakoniki par si poljše stanovanje če le more v mestu. Nima velikih zahtev in se zadovolji tudi s kletnim ali podstrešnim stanovanjem, celo dvoriščne luknje mu pridejo prav, samo da stanuje v mestu. Prav to konjunkturo pa izkoriščajo naši hišni posestniki. Za drag denar oddajajo v našem prostoru, ki so v najhujšem nasprotju z zdravstvenimi predpisi glede stanovanj. (V tem pogledu bi mogla naša sanitetna oblast storiti mnogo koristnega za zdravje in splošni blagor našega malega meščana!) Zato bi bila sveta dolžnost mariborskih tovarnarjev, da bi v prvi vrsti skrbeli za streho svojemu delavstvu in zgradili potrebna delavska stanovanja. Privabili so v Maribor na tisoče delavcev in jih vrgli v naročje stanovanjskemu vprašanju ter na ta način ustvarili stanovanjsko mizerijo. Krivice velekapitala so v tem vnebovpljoče! Ni še dovolj, da si s krvavimi žulji našega delavstva kuje nove milijone, ki beže preko meje, iz svojega koristoljubja pritiska velekapital k tlom neusmiljeno ves naš meščanski življenjski ugonablja na ta način vse kulturno in nacionalno delo. Mariborski tovarnarji naj zgrade stanovanja za svoje delavstvo, pa bo v Mariboru stanovanjske mizerije konec. Konec pa bo tudi naviljanja najemnin, ker ne bodo imeli več hišni posestniki tako bogate izbire.

Nimamo namena, da bi zagovarjali v stanovanjski politiki mestno občino, naglašamo pa, da so nekoliko pretirane zahteve stanovanjskih najemnikov, da bi se morala mestna občina zadolževati in

Sin: Ali ti ni dobro oče!
Šepetalec: (tiho) Kašljajte! Kašljajte!
Oče: Ne morem, ravno sem pojedel

Bronhi bonbon.

PROIZVOD "UNION", ZAGREB.

graditi stanovanjske hiše. Kaj ima mestna občina od ubogega delavstva, ki se dan in noč ubija po tovarnah? V primeri z izdatki njenega socialnega in zdravstvenega skrbstva, ki z vsakim dnem narašča, v primeri s številom brezposelnih, ki jih mečejo v naročje mestni občini tovarne, v primeri s številom izmoganih in do kosti obubožanih ter izsradanih delavcev, ki prihajajo iz tovarni velekapitala trkat na njena vrata, so datjave mariborskih tovarnarjev, ki jih odrahtujejo mestni občini v obliki raznih davščin malenkostne! Pomisliti moramo tudi to, da bodo redki taki delavci, ki se bodo na starost vrnili na deželo, odkoder so prišli, marveč bodo ostali vsi v mestu in padli v breme mestni občini.

Mariborski tovarnarji naj zidajo stanovanjske hiše za svoje delavstvo! Kako upravičena je ta naša zahteva, naj jim bo za vzgled bivša Južna železnica, ki je svojim uslužbencem, ko jih je izvalila v Maribor, zgradila tudi stanovanja. Za vzgled naj jim bodo tovarnarji srednjeevropskih industrijskih centrov, ki so v prvi vrsti poskrbeli tudi za streho svojemu delavstvu. Če je na vsem svetu tako, zakaj se ne bi uveljavile podobne zahteve v našem obmejnem Mariboru. Dolžnost mestne občine pa je, da vpliva na kakršenkoli način na mariborske tovarnarje, da zgrade stanovanja za svoje delavstvo. Če ni drugače, naj jim brezplačno odstopi svoj svet, naj jim nudi morebitne druge olajšave, samo da bodo zidali in popravili socialno krivico, ki so jih povzročili vsemu mestnemu življu.

Nedolžen pogled.

S t r i c: Neverjetno, kako nedolžen pogled ima Pepček.
M a t i: Pepček, pojdi sem. Kaj si pa spet storil?

Lisičja koža.

Ž e n a: Mar misliš, da bom vse življenje nosila to oguljeno lisičjo kožo?
M o ž: Lisica pa jo je in se ni nič pri-

Pismo iz Prage

Ogromen uspeh Šorlijevih »Blodnih ognjev«.

Praga, 20. novembra.

Danes, dan po predstavi Šorlijevih »Blodnih ognjev« v Pragi, sem obiskal prevajalca, bibliotekarja Slovanske knjižnice, Slovenca dr. Otona Berkopca. Pri pomnim zanimivju naključje, da stanuje v stanovanju, v katerem bivajo že od nekdaj sami Slovenci, kakor n. pr. Božidar Jakac, Ante Trstenjak itd.

V žaru slovesnega zadovoljstva nad sinočnjim uspehom me je sprejel s pravo slovansko gostoljubnostjo. Po dobri kavi, ki jo je servirala njegova gospa, prav tako hči slovenske zemlje, sem ga takoj obsul z vprašanji:

»Kako ste se lotili prevajati Šorlijeve »Blodne ognje«, in kako ste spravili delo na oder?»

»Tu moram govoriti,« je dejal, »najprej o »Sceni dobrih avtorjev«, družbi, ki nastopa v »Umělecki besedi«. Društvo ni »diletansko« v našem smislu, ampak uživa velik sloves v praškem iglarskem svetu in dosega najlepše priznanje najodličnejših kritikov. Na repertoarju so samo dela slovanskih avtorjev in vsako leto pride na vrsto skoraj vsak slovanski narod. Igralo je v Pragi prvo lužičkosrbska dela in »odkriti« tudi Bolgare. Prej (obstoja 5 let) »Scena dobrih avtorjev« ni imela na sporedu slovanskih del, zlasti zaradi tega, ker ni bilo prevodov, lani sta pa bili po zaslugi prevajalca g. Josipa Borka, ki tu studira, kar dve

igri, Lipahov »Glavni dobitek« in Kreftovi »Celjski grofje«. Najagilnejši član SDA, prof. Oton Minařik je sam pomagal Borku pri prevajanju, prav tako agilni inž. Vladimir Goll je pa sam želel, da se tudi letos vprizori kakšno slovensko delo. V listih sem bral o velikem uspehu Šorlijeve drame v Maribor in Ljubljani, pa sem se obrnil na dr. Iva Šorlija v Maribor in ga zaprosil, naj mi pošlje knjigo. Ko sem jo prečital, sem poročal o delu režiserju prof. Minařiku, ki je bil z referatom zadovoljen in mi je naročil, naj delo prevedem. Tako se je zgodilo, da je prišla stvar že v začetku sezone na oder.

Vprašali boste, zakaj ni prišla drama na kak drug oder? V velikih gledališčih imajo nerazumljiv odpor proti jugoslovanskim stvarjem. Toda po uspehih na »Sceni dobrih avtorjev« in po diletantskih odrih, pridejo dobra dela tudi na večja gledališča. To se sedaj obeta Kreftovim »Celjskim grofom«, a velike izgleda ima tudi dr. Šorli. Omeniti pa moram, da je letos tu ustanovljena »Knjižnica slovanskih dramatskih avtorjev« v Pragi izdala kljub ogromnemu številu rokopisov najprej Lipahovo in Kreftovo delo, a v kratkem pridejo na vrsto tudi Šorlijevi »Blodni ognji«, in če se Slovenci ne potrudijo, bo delo izšlo v knjigi prej na Češkem ko doma. Tako se je zgodilo tudi Lipahovemu »Glavnemu dobitku«.

»Kakšen je bil včerajšnji uvod v igro?« sem vprašal. »Češčine še ne razumem popolnoma, zato vsega nisem mogel zasledovati.«

»Prednica »Jednote slovanskih žen«, ki ima pokroviteljstvo nad SDA in jo tudi finansira, ga. Smolařova-Čapkova je govorila o SDA in o pomenu spoznavanja Slovanov na gledaliških deskah ter pozdravila vse zastopnike praške slovanske elite. Potem sem pa spregovoril, kakor o Slovincih vedno, jaz o avtorju.«

»Kdo pa je bil iz te slovanske elite vse navzoč pri predstavi?« sem vprašal.

»Navzočni so bili poleg slovanskih publicistov, umetnikov, kulturnih delavcev itd. razni odlični reprezentanti, tako n. pr. znani »bolgarski Župančiči«, pesnik Kiril Hristov, češki gledališki kritik Jindřich Vodák, prof. Karlove univerze Josef Páta, docent iste univerze Julius Heidenreich (slavist), publicist Emerih Čech, univ. prof. Murko, ruski publicist Věra, novinar Strakatý, zastopniki našega poslaništva, ravnatelj Aleksandrovega kolegija dr. Pretnar, člani Jugoslovanske kolonije in dijaštvo. Ostalo ste videli sami. Menda ni treba naglašati, da pride tu avtor v stik z najširšim forumom slovanskega kulturnega sveta.«

»Kaj pa pravite k uprizoritvi?«

»Režiser Minařik bi lahko kaj črtal, ako bi hotel, pa je pustil prevod skoraj neokrnjen. Bal sem se za prvo dejanje, ki ga je hotel črtati sam avtor dr. Šorli, a potek je bil povsem gladek in črtanje ni bilo potrebno, kar je bila zasluga režiserja. Režiser je stvar dobro razumel in je bila to era njegovih najboljših režij. Edino uloga Dušana bi se morda dala drugače pobarvati, kar je za subjektivno mnenje. Lahko rečem, da so igralci rešili svoje naloge odlično in je bil

to Šorlijev trteji in največji uspeh. Prvi v Ljubljani, drugi v Mariboru, tretji v Pragi. Praški uspeh je mnogo častnejši, ker Praga sodi vse bolj kritično, in da je včeraj ploskalo Šorliju polno gledališče razvajene publike, je neomajen dokaz Šorlijeve zmage, da je drama dobra in je docela uspeša. Reprize bodo najmanj štiri in dve sta že vnaprej razprodani. Po vsem tem lahko omenim, da je ta uspeh velik protiutež napram Gráhorjevi kritiki v »Ljubljanskem Zvonu«. Pripominjam, da so bile na SDA že mnoge slovanske igre zelo hladno sprejete, dočim je sinočnji uspeh med vsemi petih let eden najlepših. Tako je postal Šorli eden redkih slovanskih dramatikov, ki jih Čehi poznajo in priznajo.«

»Kaj pa pravijo drugi, n. pr. kritiki?«

»Včeraj sem govoril samo s kritikom »Lidovih Novin«, docentom Heidenreichom. Zatrjeval mi je, da je delo izredno dobro in je zelo presenečen, ker poda v sodobni drami redkokatero delo tako dobro sliko sedanjega malomeščanskega življenja. Tudi z igralci je bil zadovoljen, le o Dušanu je menil, da je bil na nekaterih mestih njegov izraz malo prepesimističen. Sicer so pa bili zadovoljni vsi, s katerimi sem včeraj govoril. Pa tudi sam sem zadovoljen, da sem pomagal zopet enemu Slovincu v svet.«

Pa saj sem bil sam pri premieri in priznam, da je bilo vse gledališče polno navdušenja in je bila tudi naša uboga slovanska dijaška para vsa v ognju od zmage domačega avtorja.

E. B.

Mariborske in okoliške novice

Nova slovenska opereta

(iz razgovora z avtorjem prof. Kozino)

Jutri v nedeljo 24. novembra je v Narodnem gledališču v Mariboru krstna predstava nove izvirne slovenske operete. Uglasbil jo je ravnatelj glasbene šole mariborske Glasbene matice in matični dirigent g. prof. Marijan Kozina, ki bo to svoje prvo operetno delo tudi sam dirigiral. V libretnem pogledu pa je priredil opereto režiser Ferdo Delak po Knafličevi veseli trodejanki »Kmečki teater«. Za Razbergerjevo opereto »Prebrisani Amor«, ki je ob uprizoritvi v lanskem sezoni prav lepo uspela, smo sedaj v razmeroma kratkem presledku dobili novo izvirno slovensko opereto, ki doživlja jutri svoj krst v mariborskem gledališču. Vsekakor so te pobude na torišču naše gledališke produkcije hvalevredna znamenje ljubezni do glasbe in muzikalnega ustvarjanja.

Ob tej priliki sem posetil avtorja g. M. Kozino, s katerim sem navezal sledeči razgovor:

»Kako je pravzaprav nastala ta nova opereta.«

»Kakor znano, je bila prvotno zamišljena kot radiofonska opereta, ki jo je podajala ljubljanska radijska oddaja postaja. Izvajala se je menda v mesecu maju ali juniju tega leta. Ker je dobro uspela, sem se po posvetovanju s svojimi prijatelji odločil, da jo prikrojam in priredim za odrsko uporabo. Bilo jo je treba samo še glasbeno razširiti ter oskrbeti be-

sedilo in drugo potrebno za balet itd. Z Delakom, ki se je spraval na Knafličevo trodejanko »Kmečki teater«, sva se lotila te naloge, ki sva jo po večmesečnem temeljtem pripravljanju zaključila. Tako je nastala »Majda«.

»Za kakšno glasbo ste se odločili?«

»V glavnem sem se držal operetnega stila. Ta glasba je popolnoma neproblematična, vesela, lahka, poskočna, v stilu jazzne operete. Stil glasbe sem povsem in dosledno prikril libretnemu stilu. Sicer pa boste itak slišali in upam, da bo ustrezala.«

»Sedaj bi pa rad vedel nekaj o vašem dosedanjem delovanju?«

»Nimam bogve kaj za seboj, če izvzamem orkestralno suito za velik orkester, ki se je predvajal v praškem radiju pred dvema letoma in nekaj drugih manjših skladb, je »Majda« moja prva večja stvar. Sem še mlad, K tukajšnji Glasbeni matici sem prišel kot dirigent in profesor lani v septembru. Preje sem še bil dve leti pri ljubljanski operi, kjer sem deloval kot kapelnik dve sezoni, toda ne celi. To je vse, kar vam moram povedati, razen ako še dodam, da sem pričel svoje glasbene študije na ljubljanskem konzervatoriju, kjer sem bil vpisan dva semestra in da sem pozneje dovršil dunajsko glasbeno akademijo in praško mojstrsko šolo.« -c.

Slavje mariborskega peho'nega polka

Proslavitev spomina osvobojenja Maribora po generalu Maistru

Dan 23. november je zgodovinski v življenju Maribora. Na ta dan leta 1918. je general Maister s svojimi vojaki razorožil zloglasno »zeleno gardo«, s čimer je bila za vedno in dejansko odločena usoda našega lepega mesta v našo korist. V proslavitev tega spominskega dne

Na večer pred državnim praznikom 30. nov.

obhaja mariborski pehotni polk vsako leto na ta dan svojo slavo. K današnjemu pristrčnemu slavlju v meljski vojašnici so prihiteli vsi odlični predstavniki mariborskega javnega življenja. Potek slave se je zaradi slabega vremena vršil v okusno ozaljšani in okrašeni dvorani vojašnice, v kateri so bili postavljeni trije provizorični oltarji. Za pravoslavno veroizpoved je opravil predpisane cerkvene obrede prota Trbojevič, za katoliško kazniški kurat Zavadljal, za

muslimansko pa vojni iman Mehmed Ahmetašević. Zanosno in vznešeno slavnostno besedo je spregovoril nato domačin slave poveljnik 45. pešpolka polkovnik Marko Božović, ki je proslavljajoč pomembnost 23. novembra 1918. zaključil svoja topla izvajanja z vzklikom našemu mlademu kralju Petru II. Zunaj na dvorišču pa so svečano zaregljale strojinice, slovesno zagrmeli malokalibr-

SOKOLSKA AKADEMIIJA

ski topiči in je zasvirala godba državno himno. Polkovnik Božović je ponovno povzel besedo, spominjajoč se blagopojnega velika kralja Aleksandra I., čigar spomin so počastili navzoči s klici »Slava mu!« Nato je domačin polkovnik povabil goste k zakuski in je ves dan potekel v meljski vojašnici v znamenju pristrčne vojaške slovesnosti.

smrtjo v onostranstvo. Težko ga bodo pogrešali njegovi sodelavci v nesebičnem delu za stanovsko in strokovno skupnost. Njegovo ime bo trajno blestelo v srcih vseh, ki jim je bil zvest tovariš in prijatelj. Zalujočim ob težki izgubi naše najtoplejšje sožalje!

Pokojni Rebol je bil tudi med ustanovitelji Staribora in se zato Stariborci polno številno udeležijo njegovega pogreba jutri v nedeljo.

Nacionalnim organizacijam

V proslavo državnega praznika bo priredilo Sokolsko društvo Maribor matica v Narodnem gledališču 30. (m. ob 20. uri slavnostno akademijo z bogatim in pestrim sporedom. Vljudno vabimo vse mariborske organizacije naj pozovejo svoje članstvo, da se udeležijo akademije v čim večjem številu. Na državni praznik 1. decembra pa Sokolsko društvo Maribor matica popoldne ob 3. uri akademijo ponovilo, na kar opozarjamo vsa okoliška sokolska društva in sokolsko mladino ter vse Sokolu naklonjeno občinstvo.

Smučarska šola Mariborskega smučarskega kluba, Smučarska gimnastika za dame in gospode vsako sredo. Po zimi tečaj za: deco, začetnike, zaključene družbe, splošni tečaj v Mariboru in pri Pohorskem domu. Prijave, informacije ustmene in pismene v Jurčičevi ulici 8 (trgovina Stojec).

Imenovanje. Ravnatelj glasbene šole mariborske Glasbene matice je postal matični dirigent in skladatelj prof. Marjan Kozina.

Iz profesorske službe. Profesor na tuk. državni učiteljski šoli R. Pregelj je imenovan za ravnatelja mursko-soboške gimnazije.

Bog daj srečo! Te dni so se poročili v Mariboru: Benedikt Serbela, namestnik poveljnikov paznikov v jetnišnici, in Elizabeta Verbošt, posestnikova hči iz Spod. Hlapja. — Ernest Fornara, izdelovatelj dežnikov, in Elizabeta Pečnik, izdelovateljica dežnikov, Cvetlična ul. 29. — Herman Lešnik, delavec, in Pavla Muster, delavka, Počehova. — Bogomir Dežman, sedlar drž. žel. Studenci, in Neža Zdolšek, Studenci. — Leopold Capler, ključavničarski pomočnik, Rajčeva ul. 2, in Hermina Reiter, likarica, Studenci. — Anton Vogrinčič, poduradnik drž. žel. Taborška 13, in Justina Henrich, delavka.

Brkati stepni noji» preko naše zemlje. V Ivancu sta ustrelila gg Pinter in Fevenčak lepa eksemplarija takozvana brkata stepna noja. Evropski stepni noj ima v razmahu kril 1.80 m, višina 1.20. Obkljuunu ima precejšnje brke, radi česar se splošno nazivajo brkati stepni noji. Je to plaha žival, ki je doma v Perziji in južni Rusiji. Pri nagačevalcu Zieringerju sta lepa eksemplarija na upogled.

Poročni prstani

14 karatno zlato, komad . . .	Din 70.—
Žepne ure	Din 35.—
Anker ure Din 50.—, 90.—, 140.—, 160.—	
Zapestne ure	Din 95.—
Srebrne ure	Din 135.—
Zlate ure	Din 230.—
Budilke	Din 45.—
Kuhinjske ure	Din 80.—

Specijalna stroka električne ure!

M. JILGER-JEV SIN

URAR IN JUVELIR

GOIPOSKA ULICA 15

Plačnine oblačilave!

cenik brezplačno!

»Harmonija Maribor« I. zbor malih harmonikarjev. Vsi člani drugega odseka izvežbanih imajo obvezno vajo jutri ob 10. uri dopoldne in ob 15. uri popoldne v šoli kakor običajno.

V Mariboru ne bo jutri nobenih nogo-

v Narodnem gledališču ob 7h uri

metnih tekem. Zaradi slabega vremena so vse za jutri napovedane nogometne tekme v Mariboru odpovedane.

Lutkovni odsek, Sokola - Maribor matic igra v nedeljo 24. tm. ob 15. uri dve igrice in sicer Prodan Pavliček in Hudiči na gradu.

Sokolsko društvo Maribor I. Jutri v nedeljo popoldne ob 3. ponovitev naraščajniške akademije v kadetnici. Vljudno vabljani!

Dne 1. decembra t. l. popoldne ob pol 16. uri priredi Podporno društvo za revne učence v Unionski dvorani pod pokroviteljstvom P. R. K. mladinski koncert. Ker so dohodki namenjeni za nabavo oblačil za najrevnejše otroke, so vabljeni vsi prijatelji mladine.

I. kolesarsko drušvo tekstilnih delavcev za Dravsko banovino, sedež v Mariboru, priredi ob vsakem vremenu v nedeljo, dne 24. t. m. izlet v Ruše (ogled tovarna za dušik v Rušah). Odhod z avtobusi ob 13.30, Meljska cesta, gostilna Hönigmann. Gostje dobrodošli!

Glasbena Matica, Maribor odvarja s 1. decembrom t. l. na svoji glasbeni šoli oddelek za hromatično harmoniko; poučeval bo znani strokovnjak za harmoniko g. Gonza Josip. Vpisovanje se vrši dnevno od 10. do 12. ure.

Obiščite v nedeljo popoldne predstavo v Veliki kavarni.

Restavracija »Trije ribniki« (Kliček), domače klobase, jetrnice, krvave, kuretina, odojčki, dobra vina.

Nočno lekarniško službo imata danes v soboto Vidmarjeva in Savostova lekarna, jutri v nedeljo Albaneževa in Sirkova lekarna.

Lilekova obsojena. Včerajšnja razprava proti Zofki Lilekovi, o čemer smo vče-

Za delo na terenu

DOBRO OBUČ

človek ne pozna zaprek pri delu.

99.-

Rata

GRAJSKI KINO Telefon 22-16

Do vključno nedelje najboljša veseloigra, o kateri govori celi Maribor

„Gospod brez stanovanja“

Herman Thmig, Paul Hörbiger, Leo Slezak so kralji komikov. V ponedeljek najboljšo dunajsko delo »Začnja ljubezen«. Albert Bassermann, Hans Jaray in eksotična Japonka, žena veleindustrialca J. Meinla Mičiko Meini.

Matineja. V soboto 23. ob 14. uri in nedeljo 24. ob 11. uri »Priirski volkovie« film iz divjega zapada, tajnost in nevarnost v Meksiki. V glavni vlogi junak divjega zapada Georg O'Brien.

Kino Union. Danes predvajamo edini film slavnega tenorja Josipa Schmidta »Moj najlepši dan«. Film očarljivega petja, zabave in humora.

Narodno gledališče

REPERTOAR.

Sobota, 23. novembra ob 20. uri: »Vihar v kozarcu«. Red A.

Nedelja, 24. novembra ob 15. uri: »Vihar v kozarcu«. Ob 20. uri: »Majda«. Krstna predstava.

Ponedeljek, 25. novembra: Zaprt.

Torek, 26. novembra: Zaprt.

Predpodaia vstopnic pri dnevni pred. blagajni

vaj obš.rno poročali, se je zaključila ob pol 14. uri. Veliki senat, ki mu je predsedoval sos. dr. Tombak, s prisednik sos. Zemljičem, sos Lenartom, in sos dr. Kotnikom, jo je obsodil na 6 let in 3 mesece težke ječe.

Za žensko krilo 97 dni zapora. 24 letno posestnico Kristino Rus iz Podgradja je mali kazenski senat obsodil na 3 mesece in 7 dni strogega zapora, pogojno na dve leti radi obtožbe, ker je 31 marca t. l. s ponarejenimi ključi udrila v stanovanje posestnice Veronike Nemec ter ji odnesla krilo in nekatere druge manjše predmete.

Razbita avtomobila. Včeraj okoli 20. ure zvečer sta na vogalu Frančiškanske ulice in Aleksandrove ceste trčila dva osebna avtomobila. Posledice: razbita vozila brez človeških žrtve. Vzrok nesreče so bile zasrežene šipe.

Saharinček . . . Policija je včeraj aretirala na trgu Jakoba Š. iz Maribora, ker je prodajal utihotelen saharin.

Podstrešne podgane so včeraj odnesle strojnemu stavcu Tomažu Gottliebu na Slomškovem trgu s podstrešja 2 para drsalk, mnogo okraskov za božično drevesce in umivalni servis. Tatvino je okradeni prijavil policiji.

Na včerajšnji mariborski svinjski sejem je bilo pripeljanih 124 svinj, prodanih 49. Cene so bile: Mladi prašiči 7 do 9 tednov 75 do 85, 3 do 4 mesece 120 do 160, 5 do 7 mesecev 200 do 260, 8 do 10 mesecev 300 do 360, 1 leto 480 do 650, 1 kg žive teže 5 do 5.50, 1 kg mrtve teže 6.50 do 9.50 dinarjev.

Beli možički so se zglašili ter pobelili Maribor in vrhove okoli. Starka zime je prikašljala. Dilarji pa so veselo vzkliknili: Smu-u-u-ki!

† Tone Rebol

Nenadoma je odšel od nas v onostranstvo. Kdo ga ni poznal v Mariboru? B. l. je vse svoje življenje nacionalno zavezen, izklesan, kremenit. Že v predvojnih časih se je živahno in sepešno udeleževal kot organizator nacionalno usmerjenega železničarstva. Ničesar in nikogar ni bilo, da bi se bil zbal, ako je šlo za vzvišene nacionalne interese. Po prevratu se je z uprav mladostnim elanom in požrtvovalnostjo pognal na branik stanovskih in nacionalnih interesov našega mariborskega železničarstva. S svojo brezprimerno vneto in gorečnostjo si je pridobil veliko spoštovanja, simpatij in čestilcev, ki so uvideli veliki pomen uspehov njegove odlične organizatorične sposobnosti in delavnosti. Bil je med neustrašnimi in nesebičnimi ustanovitelji »Staribora«, mnogozasluzen pobornik in predsednik društva železniških upokojencev, katerih dobrobitju je posvetil vse svoje delovanje v z adnjih letih. Bil je mož dela in borbe, pravičen in neustrašen, blagosrčen in dobričina. Še pred dnevi smo ga videli čilega, zdravega ter ponosno vzravnane stopati po mariborskih ulicah. Pa je prišla nenadna bolezen, ki ji je podlegel v 67. letu svoje dobe. Markantna osebnost je šla z njegovo

Iz naše preteklosti

Maštevana krivica

V spomin na sedemnajstletnico razorožitve nemških čet v Mariboru, dne 23. novembra 1918

V času, ko so se začeli razvijati v naših krajih srditi narodnostni boji, sem prišel kot mlad dečko v Maribor v srednjo šolo. Današnji mladini je neznano, da je moral takrat vsak slovenski dijak, komaj je prestopil prag srednje šole, okusiti povsod, kamor se je obrnil, pravico močnejšega, t. j. oblastnega gospodujočega Nemca. Kakor večina takratnih študentov, sem tudi jaz imel kosilo tu, večerjo tam, kakor je pač nanese.

Nekega večera sem stopal tako v misli zatopljen pred frančiškansko cerkvijo k večerji, ko zasluhlj nakrat besede: »Schau, ein windischer Student!« in preden sem se prav zavedel, so pričeli neusmiljeno padati udarci po mojem hrbtu in po glavi. Bila sta dva močna nemška fantalini, ki sta me pretepala z debelim jermenom. Bil sem prešibak, da bi se jima bil uprl. Končno sem zbežal v frančiškansko cerkev, kamor si zasledovalca nista upala. V očeh so se mi zasvetile solze, ne morda od bolečin, ampak zaradi krivice, ki sem jo občutil, v svoji mladi duši. Na svojih rodni tleh, javno na ulici, sem bil tepen, ker sem bil slovenske krvi! Takrat še nisem mogel razumeti, da more kdo iz narodnega sovraštva celo otroka pretepati. No, pozneje sem izkusil, da udarci še niso najhujše. A tistega večera nisem pozabil nikoli. Postal sem zvest sin svojega zaničevanega, a ljubljenega naroda.

Nisem klonil, ko mi je neki visoki avstrijski uradnik pokazal vrata, ker sem prosil za državno službo, rekoč, da ta ni za kmeta, t. j. Slovenca. Niti ko so me v začetku svetovne vojne odpeljali vojaški z nasajenimi bajoneti zaradi simpatiziranja s Srbi in me je nemška množica

hotela linčati, se nisem vdal. Toda božji mlini meljejo počasi, a gotovo. Avstrija in Nemčija sta bili končno na tleh, tepnani avstrijski narodi so trgali suženjske verige in vstajali k novemu življenju. — Ni treba naglasiti, da sem se pogljal na prvi vojaški vlak, ki je peljal proti domovini, iz vlaka tekkel v melisko vojašnico in se prijavil v Maistrovo vojsko. Oj, trenutki, ko sem trgal s kape obsovaženo avstrijsko rozeto in jo zamenjal s slovensko trobojnico!

Prišel je 23. november 1918. leta, ko so Maistrove čete pomedle zadnje ostankе nemške oblasti in strahovlade v Mariboru. Bila je noč ko takrat, ko sem dobil prve nemške udarce. Pripeljal sem svojo četo in jo razporedil na trgu Svobode in pred frančiškansko cerkvijo. Razorožili smo nemške straže, ki so bile v bližini, ter nemške vojake, ki so nič hudega sluteč hiteli v vojašnice. Pripravljeni na vse, smo čakali na bojni ples. A Nemci so bili preveč presenečeni, ter ni prišlo do večjega odpora. Bil je še mrak, ko je prišel mimo sklonjene glave v tisti noči odstavljene zadnji nemški župan, se ustavil in mrko zroč na našo vojsko rekel: »Vse je izgubljeno«. Pogledal sem strtega in ponižanega nasprotnika ter rekel trdo: »Da, za vedno«. Pa sem se spomnil tistega večera, ko sem bil kot ubog slovenski fantiček, tepen prav na tistem prostoru, kjer sem tedaj stal, na svojih osvobojenih tleh, na čelu jugoslovanske čete, tepeni pa so bili naši stoletni tlačitelji. Bil sem Bogu hvaležen za ta najlepši trenutek svojega življenja. Izza mogočnih stolpov bazilike se je jela porajati prva zora, ki je bila tudi zora lepših dni našega naroda. I. O.

Iz naših deštev

Zborovanje Jugoslovanske ženske zveze

V nedeljo so v Celju zborovale naše slovenske žene in razpravljale o svojih perečih vprašanjih

Jugoslovanska ženska zveza, sekcija za dravsko banovino, je imela v nedeljo 17. t. m. svoj prvi redni občni zbor v Celju v Narodnem domu. Velika udeležba je pokazala, da žene razumejo potrebo skupne organizacije vseh slovenskih ženskih društev. Zastopanih je bilo vseh 17 včlanjenih društev iz Ljubljane, Celja, Maribora, Trbovelj, Slovenjgradca, Vojnika in Št. Jurja po približno 60 delegatkah; vseh udeleženk pa je bilo nad 100. Zborovanja se je udeležila tudi predsednica osrednje uprave JŽS Leposlava Petkovič, ki se je v nedeljo ob 2. zjutraj pripeljala iz Beograda. Njen prihod je vzbudil med zborovalkami veliko navdušenje. Skupščino je kot domačica priširo pozdravila predsednica celjskega Kola ga, Marica Sernečeva. Zborovanje je trajalo od 10.—13. ure ter od 15. do 18. ure.

Vodila ga je spretno predsednica dravske sekcije ga. Minka Govekarjeva, ki je v uvodnem govoru podala glavne smernice ženskega dela v skupni organizaciji. Z velikim odobravanjem izvoljena častna predsednica zborovanja, ga. Le-

posava Petkovičeva, je v svojem pozdravnem govoru s poudarkom naglasila, da je dravska sekcija JŽS najgibnejša in najiniciativnejša izmed vseh; to sta tajniško poročilo ing. dr. Perparjeve in vseskozi živahna debata udeleženk tudi dejansko dokazali. Zborovke so razpravljale o reorganizaciji ženskega gospodinskega in obrtnega šolstva, o izboljšanju položaja gospodinskih pomočnic in babic, o enakopravnosti žen v javnosti, o vrednotenju gospodinskega dela ter o raznih drugih perečih vprašanjih, ki se tičejo žen in mladine.

V popoldanskih urah sta se vršili v okviru občnega zbora dve zanimivi in za žentvo jako podučni predavanji. Predavala je Angela Vodč o temi žena v poklicih in Cirila Štebič o državljanski vzgoji žene. Razpoloženje zborovalek je bilo vseskozi odlično. »Ženski parlament« je v polni meri dokazal svojo delazmožnost. Okoli 20. ure so se zborovke vrnile v Ljubljano. Maribor in v druge kraje.

Iz življenja in sveta

Bridkosti in sladkosti nove Turčije

Originalnost turškega diktatorja vodi mlado Turčijo k neverjetnemu razvoju

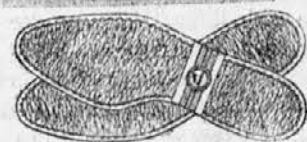
Prvo razburjenje: atentat.

V zadnjih tednih je šlo preko nove Turčije precej razburjenja. Častilce in občudovalce turškega diktatorja je silno razburil nameravani, toda pravočasno preprečeni atentat na Kemal pašo, oziroma Atatürka, kakor se po novem naziva turški diktator. Medtem, ko se atentatorji nahajajo v zaporih v Djebedži, so se že nekaj dni potem po vsej deželi vršile ogromne demonstracije proti zločincem in manifestacije za Kemala Atatürka. Pri eni

sami takšni demonstraciji v Istanbulu je korakalo v vročnem razburjenju in ogorčenju po ulicah preko 70.000 ljudi. Vsi ti izrazi udanosti in zvestobe so dovolj zgovorna pričča, kako zelo je med svojim narodom priljubljen odlični in neizprosni vodja nove Turčije.

Drugo razburjenje: ljudsko štetje.

Tudi to je bilo razburjenje, ko so razpisali in izvajali ljudsko štetje. Venomer so odlagali to štetje, ker niso vedeli, kako bi ga izvedli. Končno so čisto enostavno

Za vsak par škornjev par vložnih »Lula«
Otroški Din 3.—
Moški in ženski Din 5.—

Flora

Vsi v sneg v gumijastih škornjih.

79.-

99.-

Topli, ki ne prepuščajo vlage.

»Ataknili vso Turčijo v hišni zapor s tem, da so za 10 ur prepovedali vsak izhod iz hiše. V tem času se je potem vršilo štetje. Celo službe božje se niso smele vršiti. Za orientalec je to huda kazen, ker preživi orientalec svoje življenje pretežno na ulici. Ko so ljudi izpustili iz hiš so se kakor pobesneli zgrnili po ulicah in se kar niso hoteli vrniti pod streho. Uspeh štetja je bil, da se je na primer število prebivalcev glavnega mesta Ankare, tega »sodobnega stavbnega čuda sredi puščave«, pomnožilo v sedmih letih od 660.000 na 123.000 prebivalcev.

»Pet dnevnih besed«.

Kemal Atatürk je ogromno riskiral, ko je odpravil fes in druge navade ter uveljavil razne novotarije. Kemal se je z vso ogorčenostjo vrgel za to, da prežene iz narodnega jezika vse perzijske in arabske besede ter jih nadomesti z novoturškimi. Zanimiv je način, kako se ta nova turščina uvaja. Čisto po vojaško in obenem primitivno. Vsako jutro berejo Turki v časopisu »pet dnevnih besed«, ki jih pretežno Kemal Atatürk ustvarja in katerih se morajo naučiti. Obenem pa izide tudi vsak dan pet drugih besed arabskega ali perzijskega izvora, ki se jih morajo naučiti. Obenem pa izide tudi vsak dan pet drugih besed arabskega ali perzijskega izvora, ki jih morajo paziti in ki jih ne smejo več uporabljati. Kdor se proti temu pregreši, ga doleti občutna kazen.

Kako nastajajo nova mesta.

Kemal Atatürk ne miruje. Vedno vstane v njem kakšna nova pobuda. V najno večjem času je njegovo veselje ustanavljanje novih mest in naselbin. Nепrestano je na potovanju. Ne ustavlja se v znanih letoviščih, ampak si izbere po svojem okusu posebno prijeten prostor. Naslednji dan pa izidejo po časopisih razglasi, da hoče Kemal Atatürk tu in tu nafti svoje razvedrilo. Posledice ne morejo izostati. Prvi, ki to berejo, so bankirji, ki smatrajo za potrebno, da se nahajajo vedno v bližini diktatorjevi. Tako dobijo njihovi arhitekti navodilo, da zgradijo v najkrajšem času v bližini Kemalovega bivališča lične podeželske hišice. Toda bankirji niso edini. Sledijo visoki državni uradniki, vpokojeni mnistri in drugi politiki, ki se radi nahajajo v bližini Kemala Atatürka. V nekaj tednih je okoli Kemalove vile nastala pravcata naselbina. Toda predno se vanjo naselijo novi prebivalci, je Kemal Atatürk že zopet drugje in ljudje, ki morajo biti v njegovi bližini, so pač prisiljeni, da si v njegovi bližini zopet postavijo svoje hišice. Sledijo trgovci in drugi, in se zopet ponovi stara pesem. Kemal Atatürk se seli drugam. Najznačilnejši primer takšne mestne ustanovitve je kopališče Florya. Florya je bila svojčas siromašna naselbina ribičev. Toda Kemal Atatürk je nekega dne vzljubil to Floryo radi izredno lepe lege ter je izdal povelje, da se za njega postavi tamkaj vodni kiosk. Nekaj tednov za tem je bilo že tam okoli vse polno letoviških hišic, ki so si jih bili postavili njegovi častilci in občudovalci. Danes je Florya luksuzno kopališče so-

dobne Turčije. Na isti način se je dvignila starodavna Yalova. Še pred nedavnim so bile tamkaj same ruševine od starodavnega termalnega kopališča. Za časa kalifov je popolnoma propadla. Toda Atatürk je vzljubil tudi ta kraj in danes je ta kraj morda najlepši na vsem svetu.

V diktatorjevi rezidenci snimajo film.

Tako nastaja mesto za mestom in nova Turčija se razvija. Vse to pa gre na račun Atatürkovega značaja in njegove osebnosti. Nič ne ostane prikrito, kar koli napravi. Šel je celo tako daleč, da je dal neki filmski družbi svojo rezidenco v Istanbulu na razpolago, da ga je lahko snimala za znani film »Noč velike ljubezni« ob Bosporu. Vse to so značilne poteze turškega diktatorja, ki ga pa kot ljudskega vzgojitelja in voditelja delajo simpatičnega in priljubljenega.

Petindvajsetletna letalka je preletela zračno progo 8000 km

Vse svetovno časopisje omenja pohvalno drzen in posrečen let novozelandske letalke Joane Batten, ki je brez prekinitve prispela iz Dakarija v Natal. Battenova je prva žena, ki je z letalom preletela Atlantski ocean v njegovem južnem delu. Startala je z letalom ob pol 5. zjutraj v Dakariju in je pristala na letališču v Natalu ob obali južne Amerike ob 7.47 popoldne istega dne. Čas leta je torej znašal 14.14 ur in je hrabra letalka preletela skupno zračno progo v iznosu 3200 km. Letalo Battenove ima motor 200 konjskih sil. Toda ta let preko oceana predstavljala sa 10 tretjo etapo edinstvenega poleta slavne letalke, ki se je pričel že v ponedeljek, dne 1. novembra. Omenjenega dne je startala neustrašna letalka na znanem angleškem letališču Lumpne in je v neprekinjenem poletu prispela do pristaniškega mesta Casablanca v Maroku. V torek zjutraj je zapustila Casablanca ter se je za pol ure pomudila v Cisnerosu ter dospela istega dne v Dakar. Potemtakem je Joana Battenova v nepopolnih treh dneh prevalila zračno progo 8000 km. Kdo bi se čudil, ako je ta edinstveni polet izvršila gospodična, stara komaj 25 let? Obenem pa se ne sme pozabiti, da je s tem potokla svoječasni rekord španskega letalca Campoe.

Kateri narod je najvarčnejši na svetu?

Doslej se je splošno mislilo in trdilo, da so Francozi tisti narod, ki se lahko ponaša s svojo varčnostjo. V zadnjem času pa se je zgodilo, da so Francoze prekosili Japonci, kajti pri 93 milijon-skem narodu nahajamo v japonskih hranilnicah 42 milijonov tekočih računov. To pomeni, da poseduje vsak drugi Japonec, pa bodisi da je starec ali novorojenček, svojo hranilno knjižico. Torej se smatra danes japonski narod kot najvarčnejši narod na svetu.

Kraljica srca.

Prvi prijatelj: Torej si se le oženil s kraljico tvojega srca.

Drugi prijatelj: Da, in sinoči je imela tudi že svoj prvi prestolni govor...

Naša kultura

Jenkova proslava v gledališču

Pevski nastop mariborskih in okoliških pevskih zborov

Tudi naš Maribor ni hotel izostati in se je v sredo 20. t. m. poklonil spominu velikega našega rojaka Davorina Jenka. Proslavo je zamislila in priredila Ipavčeva pevka župa, sodelovalo pa je šest včlanjenih zborov, koncertni solist Avgust Živko in župni predsekun prof. Vasili Mirk. Za uvod nam je prof. Mirk v globokem, zgoščenem govoru pokazal Davorina Jenka, njegovo poštvalno delo v glasbi in zasluge za medsebojno spoznavanje in zblíževanje med Slovenci in brati Srbohrvati.

Mariborski in okoliški zbori so pri tej proslavi dali v polni meri izraza pomembnemu geslu »Slavno slavimo slovenske može, da bode slovelo slovensko ime!«. Vsem sodelujočim se je poznalo, da so položili v izvedbo mnogo tople ljubezni, globokega razumevanja in velikega spoštovanja do našega Davorina. Vsi so se pripravili kar se da pridno in vestno. Peli so same Jenkove skladbe. Na tem mestu naj omenimo sledeče: Vsaka slovenska, vsaka jugoslovanska pesem, ki jo čujemo v Mariboru in ob naši severni meji sploh, dobi tu ojačen pomen. Pesem je ena izmed najmočnejših glasnic naše kulture in jo moramo na meji še posebno toplo gojiti ter s tem temeljito zavračati zlobne očitke o naši kulturni »manjvrednosti«. To dejstvo moramo in morajo vsi upoštevati in se po tem tudi ravnati.

O izvajanju naj povemo po vrsti:

Krčevinska »Luna« je zborček blizu 20 grl. Vodi jih starešina naših pevovodij, naš neumorni, večno mladi Jože Lah. Zapelj so nam »Rojakom« (Hej rojaki, opazujmo uma svetle mečel) in »Pobratimijo« (Naj čuje zemlja in nebo!). Obe pesmi sta veren odsvit Jenkove domovinske ljubezni in navdušenja za krepko, složno, pobratimsko delo za narod. »Lunaši« so junaško nastopili in so obe pesmi lepo, ubrano podali. Tenorjem bo dobro storilo, če bodo nekoliko bolj prosto peli, drugim basom pa ne bo škodilo, če si pridobijo še kakšnega tovariša.

Moški zbor »Jadrana« je nastopil s približno 40 pevci pod vodstvom prof. Ubalda Vrabca. Odkar smo ga zadnjič slišali, je zbor tehnično zaznavno napredoval. Pevovodja uči in vodi svoje ljudi z velikim razumevanjem in z vidno ljubezni. Glasovi so zdravi, izdatni in sorazmerno porazdeljeni. »Što čutiš?« so zapeli tako, kakor je v Mariboru že dolgo nismo slišali. »Na moru« kaže mnogo pliva narodnih pesmi naših obmorskih okrajin in je skladba prav radi tega tako prikupna. Jenko je iz neizčrpne narodove zakladnice znal dvigniti prave bisere.

»Drava« je številčno skoro enaka »Jaranu«. Glasovna sredstva so dobra. Pevovodja Albin Horvat jih je s finim čuom obrusil, uglasil in povezal v silno disciplinirano, lepo, prijetno donečo enoto. Pesmi »Raja« in »Vabilo« spadata med Jenkove težje zборе. Ugotavljamo, da je pela »Drava« najtežje skladbe tega čera in da je svojo nalogo res častno šila. Solist ima zdrav, prijeten, kovinko barvan glas in bo z vztrajno šolo stal zelo uporaben za take pa tudi za druge nastope.

Sledil je nastop skupnega moškega zbora, ki je pod vodstvom župnega pevovodje A. Horvata mogočno zapel dve pomembni budnici »Molitev« in »Nareje!«, ki ju je Davorin uglasil na bedilo prijatelja Simona Jenka. V številnem zboru sta obe pesmi prišli do polne nagovite veljave. Pri himni »Naprej!« občinstvo stoji počastilo spomin velikega pokojnika.

Po kratkem odmoru je nastopil naš obri znanec Avgust Živko in nam je odal tri samospéve: »Strunam«, »Dve tvi« in »Kam?«. Solistu se lirske skladbe očitno bolj prilagajajo, kljub temu pa prav lepo in prepričevalno zapel tudi »Kam?«, ki ima bolj dramatski značaj. Pri pianinu ga je spremljal prof. Mirk zbirno, fino podčrtano in z globokim umetniškim razumevanjem.

Združeni ženski zbori so ob pianinskem spremljevanju prof. Mirka izvajali večno lepo, v srce segajočo dvoglasno »Na tujih tleh« (Oj, le šumi...). Ta pesem bo še po dolgih desetletjih oznanjala in budila mehke občutke v srcu vsakega Slovenca. Polna miline in priskrnosti je ta lepa skladbica. Naše pevke so jo temu primerno tudi zapele. Vodil je drugi župni zborovodja Janko Gašparič.

Na odru so nato zadoreli glasovi mešanega zbora »Ruše«. Z avtobusom so se pripeljali iz »Malega Beograda« in so nam zapeli pod sigurno, mirno roko svojega marljivega, idealnega pevovodje Josipa Knupleža pesmi »Tiha luna« in »Lipa« tako lepo, naravno in priskrno, da so živahno odobravanje prav pošteno zaslužili. Vseh je blizu trideset in se med njimi poleg drugih odlikujeta zlasti živ, svetel sopran in miren pa izdaten bas.

Naslednjo točko je oskrbel mešani zbor »Maribor«, ki ga s finim umevanjem elegantno vodi zborovodja Janko Gašparič. Živahno razgiban ciganski zbor »Tanana« iz čarobne operete »Vračara ili Baba Hrika« so zapeli zelo učinkovito in besedilo primerno. Pri pianinu je sodeloval zopet prof. Mirk, ki je imel pri tej priložnosti res mnogo vsestranskega požrt-

vovalnega dela. V zboru, zlasti pri ženskih glasovih, je razveseljivo dosti naraščaja, s katerim bo inteligentni pevovodja dosegel lepih uspehov tudi v bodoče.

Kot predzadnji na sporedu so nam zapeli »Matičarije« Jenkovo »I. kolo srpskih narodnih pesama«. Skladba je sestavljena v obliki venčka narodnih pesmi. Sedem biserov je povezanih v prekrasen šopek od zamišljeno mehkega začetka (»Miljeno cveče šareno«) v As-molu pa tja do zaključnega silno živahnega, ognjevitnega kola (»Jovo igra pored svoje neveste«). To »Kolo« je Matica podala sijajno, s popolnim razumevanjem in z veliko natančnostjo ter je s tem ponovno dokazala, da se svoje naloge kot vodilni zbor res zaveda in da jo tudi v polni meri vrši. Dirigent Marjan Kozina je ta večer prepričal javnost, da je zbor pod njegovim vodstvom varen in da mu ga lahko mirno zaupamo.

Za konec so združeni mešani zbori slovesno zapeli državno himno. Donelo je polno in ponosno. Smiselno bi vsekakor bolj odgovarjalo, če bi uporabili srbsko-hrvatsko besedilo, na katero je Jenko himno uglasil. Vodil je Janko Gašparič.

S tem je bila proslava končana. V moralnem pogledu je uspela nad vse pričakovanje. Druga stran je manj zadovoljiva. Mnogo jih je manjkalo med posetniki, ki bi morali priti, mnogi so izostali, ki bi lahko prišli. Toda o tem drugokrat bolj na splošno. Vsi sodelujoči so storili vse, kar se je dalo in jim gre popolno hvaležno javno priznanje.

—fa.

Majda, ti moja sreča vsa...

Pred premiero v mariborskem Narodnem gledališču

Krst vsakega novega slovenskega dela je dogodek zase. Zlasti pa še glasbenega. In kar vesel sem, da sem krstni oter nove slovenske operete, ki jo je napisal Marjan Kozina.

Majda. Lepo ime. A od porejanja do njenega krsta je prešla prav čudno pot.

Ferdo Delak.

Pred dvema letoma sem se srečal s publicistom Josipom Franom Knafličem. Stisnil mi je v aktovko svojo novo veseloigro, ki jo je posvetil spominu Frana Milčinskega — »Kmečki teater« in jo namenil mariborskemu gledališču. Dogovarjal se je že radi vpriporitve z upravitnikom g. dr. Brenčičem, ki mu je svetoval, naj komad še glasbeno poživijo. Ker bi veseloigro imel režirati jaz — sem si tekst začel prirejati in stopil sem v stik s prijateljem Marjanom Kozino, ki bi naj napisal glasbeno spremljavo. A čim več sva s Kozino govorila o glasbenih aranžmanih, temveč se je porajala pred nama snov z operetno veseloigro. Povdarjam pa, da so dialogi in osnovno dejanje ostali Knafličevi in da je Knaflič operetni aranžman pregledal in »avtoriziral«. Nadaljnji sodelavec na tej operetni veseloigri je bil Mirko Jelačin, ki se je zadnje čase uveljavil kot konferencier in ki je skoval celo vrsto rim na vesele in sentimentalne verze, ki jih je kot operetni

poet podložil Kozinovi muziki. Med delom za odrsko opereto je pa nastala radijska opereta, ki je bila lani izvajana trikrat v studiu ljubljanske radiofonske postaje.

Ko sem dobil »Majdo« sedaj v roke kot režiser, sem uglasil vse strune na opereto in dal naši pokrajini in našim ljudem osnovno operetno noto. Odrska razgibanost, močan veseloigrski tempo, operetno opremo z vsemi ansambelskimi začimbami, žive pastelne barve dekorja, revijalni značaj muzike in veseloigrski značaj govorenega besedila so mi bile osnovna misel režije. In tu sem imel kar idealne sodelavce. Dirigent-skladatelj sam; plesne točke je z izrednim elanom in čisto z nadčloveško požrtvovalnostjo nastudiral g. Harastović. Scenerijo in scenične vložke mi je pa oskrbel moj stalni odrski sodelavec slikar Ljubivoj Ravnikar. In če bodo s Kozinovo siljano muziko pele tudi odrske slike, je to samo njegova zasluga. Če bo krožil oder, ki ga mislim popolnoma izkoristiti, doprinese svoje — in če spravimo še mariborsko občinstvo do tega, da bo pri vloženi operni parodiji našlo z nami kontakt in samo sodelovalo v opereti — potem ni vrag, da ne bi uspeli.

Da — opera. Tu sva si s Kozino dovolila svojevrstno hudobijo. In ne bo odveč, če jo javno priznava. Centralna oseba »Majde« je gospod direktor, ki pripravljiva v slovenskem letovišču za tujski promet važno gledališče »Kmečki teater«. Sam je napisal libreto, sam ga komponiral, sam režira in dirigira ves svoj obrat. S Kozino sva mu pa podtaknila na znane operne melodije tekste v slogu naših starih opernih prevodov, pri režiji te scene sem si pa — oslanjajoč se na muziko — dovolil par sicer groteskno podanih, a vendar značilnih koreografskih momentov, ki bodo poznavalce opere in stare šablonske operne režije gotovo spravili v dobro voljo — če niso popolni filistri.

Z dobro voljo smo šli vsi na delo za uspeh nove slovenske operete. In naša edina želja je, da bi vas delo zabavalo tako, kat je nas vse veselilo. F. Delak.

Okoli »črne celine«

K predavanjima univ. prof. dr. Nagyja v Ljudski univerzi o afriških problemih

V četrtek zvečer je predsednik mariborske Ljudske univerze inž. Ku k o v e c v prisrčnih besedah pozdravil v Mariboru univerzitetnega prof. dr. Nagyja iz Zagreba, ki je na povabilo Ljudske univerze

prispeel v Maribor, da nam v dveh predavanjih raztolmači vse pereče probleme »črne celine« Afrike. V svojem prvem predavanju v četrtek zvečer je predavatelj podal zgoščeno in pregledno sliko po-

sestnega stanja v Afriki, držav, kolonij ter poedinih protektoratov. V petek zvečer pa je predaval in tolmačil razmere v zapadni Afriki in na podlagi krasnih slik pričaral pred gledalce in poslušalce čarobni in edinstveno lepi svet Kanarskega otočja pred zapadno afriško obalo.

Predavatelj je pričel s prikazom pomembnega položaja Sredozemskega morja v zgodovini in borbah narodov. Dočim je v vzhodni polovici šlo skozi stoletja za borbe in konflikte v zvezi z razmahom otomanskega imperija, so na zapadu udarile na plan živahne kolonialne težnje. Tu v tem svetu ima Britanija svoje pomembne strateške postojanke od Gibraltarja do Malte in preko Cipra do Sueskega prekopa. Glede Gibraltarja, ki obvladuje prehod iz Sredozemskega morja v Atlantski ocean, je danes oficijelno mnenje španskih politikov, da naj ga je imajo Angleži, ker bi vsaka sprememba mogla za Španijo biti slabša kakor je. — Druga postojanka je Malta, kjer imamo prebivalstvo arabskega izvora, toda danes pomešano s sicilskimi in angleškimi elementi, kar se odraža tudi v govorici. Iz arabskih rok je bila Malta prešla pozneje v last sicilskega kraljestva, dokler je ni dobil malteški viteški red, ki ga je izpodrinil Napoleon, dokler se niso po du najskem miru na njej čvrsto usidrali Angleži.

Po teh uvodnih izvajanjih je predavatelj popeljal poslušalce na severno in zapadno afriško obalo in odtod na Kanarske otoke. Prikazal je Oran, Fes, Meknes, Tanger, Casablanca, nato pa Kanarske otoke: Palma, Tenerife, Gran Canaria itd. Kanarski otoki so kakor bajen svet. Podnebje je tukaj idealno, večno po mladansko, temperatura niha od 16 do 24 stopinj, flora je uprav čarobna. To je dežela banan, ki se jih za 2,75 Din lahko do siteda naješ. Za ta denar dobiš kg banan. Tudi je zanimivo, da se ravno na Kanarskem otočju nahaja rastlina košnikila, ki daje damskemu svetu znano sredstvo za pordečevanje ustnic. Domače prebivalstvo, ki je avtohtono, je znano pod imenom Guaniko. V zgodovini o njenih početkih zasledimo na Kanarskih otokih Feničane in se je pozneje poselje menjavala, dokler se niso na njih usidrali Španci. Prebivalstvo je v rasnem oziru zmes normanskega, flamskega, irskega in južnošpanskega elementa. Dočim je flora in vse ostalo prav zanimivo, pa ne nudi živalski svet ničesar posebnega. Literatura o tem otočju je uprav neznatna.

Potem, ko je predavatelj priporočal poslušalcem, da si ogledajo lepote in krasote Kanarskega otočja, je zaključil svoja silno zanimiva izvajanja, ki so jih navzoči sprejeli z živahnim in toplim odobravanjem.

Vojko Koprivnik: Jugoslovanski lovčevi zapiski

Vsak odkritosrčen ljubitelj narave mora biti te knjige vesel. Opisane zgodbe ti stopajo pred oči z vedro neposrednostjo. Njihova verjetnost in mikavost privlačijo čitatelja s svojo svežo silo. Snovi so zajete v šumadijskih in črnogorskih hribih, v vojvodinskih, hrvaških in slavonskih ravninah, ob jadranski obali ter na slovenskih planinah. Iz vsebine podanih zgodb dihajoča domovinska ljubezna pisateljstva ter po njem orisanih oseb vzbujajo v čitatelju docela prirodnim potem naj globlji patriotizem do naše celokupne Jugoslavije.

Če se poglubiš v te »Zapiske«, se ti živo razgrinjajo pred očmi pristno iz naše jugoslovanske narave vzete slike tako v »Jerebu«, »Na lisice!«, v »Jelenovem maščevanju«, v »Obedskih barah« itd. itd. Niti najrahljejši utrip narave ni ušel bistremu očesu in ... pisateljevega mu.

Knjiga prevzame čitatelja tako, da je ne čita samo enkrat. Ima trajno vrednost in služi kot dragocen prirastek vsaki knjižnici, posebno, ko knjiga te vrste vsebine v Jugoslaviji še ni bila izdana. Spisal jo je naš mariborski rojak Vojko Koprivnik, univerzitetni profesor v Beogradu in generalni direktor ministrstva za gozdo-ve in rudnike, izdala in založila pa podružnica Slovenskega lovskega društva v Mariboru (ravnatelj Rojko Boltavzar). Maribor, Ciril Metodova 22 I. Vsa hvala gre vodstvu mariborskega lovskega društva, ki je knjigo izdalo, jo uvedlo s toplo besedo in zares obogatilo naše slovo-stvo. — J. S.

MARIJ SKALAN

ROMAN

Sida Silanova

Ko sem bil star sedemnajst let in že fant, sem opazil neke noči, kako sta se vrnila oče in brat od neke vsa zbegana. nekaj skrivnostno šepetala in počenjala čudne reči. Matere tisto noč ni bilo doma. Ostala je pri svoji teti v sosedni vasi, kamor je bila odšla že zjutraj na obisk. Teden dni po tisti noči, ali pa je bilo morda še pozneje, so pa prišli pandurji zgrabili mojega očeta. ga zvezali in odpeljali v zapore. Pozneje so odgnali prav tako tudi brata Simona. Mati je tarnala in se neprenehoma jokala, ljudje so se me pa izogibali in stikali za menoj glave. Le po ovinkih sem izvedel, da je v gozdovih na Dobraču izginil neki bogati italijanski lesni trgovec in so mojega očeta in brata osumili, da sta ga ubila, izropala in potem mrtvega vrgla v prepad, ali na skrivaj pokopala. Ker sem ju videl tiste noči, kako sta bila upehana in zbegana, sem bil trdno prepričan, da sta res storila strašni zločin.

Kako mi je bilo takrat, ne morem opisati. Mislil sem, da znorim, ali pa sem zares norel. Ko so me poklicali na sodnijo in me izpraševali, če sta bila oče in brat tisto noč doma ali ne, sem bil tako zlomljen, da skoraj govoriti nisem mogel. Vendar sem pričal za njiju. Pozneje, po več tednih ali mesecih je bila razprava, pri kateri so ju oprostili, ker za očitani

jima zločin ni bilo dokazov. Izpustili so ju in sta se vrnila domov, toda vsa naša rodbina je bila od takrat izločena iz vse človeške družbe. Nihče ni več govoril ne z očetom ne z materjo in ne z nama. Mater je vse to tako potrlo, da je legla in ni več vstala. Ker tudi oče ni več našel zaslužka, je prodal bajto, ki si jo je nekaj let prej postavil, ter se z menoj in bratom odpravil na dolgo pot v Pliberk, kjer pa tudi nismo ostali dolgo.

Preselili smo se v Hrušnico, kjer je oče čez leto kupil ob Jasnici samotno, precej veliko, a zanemarieno žago in nekaj gozda ter pričel sekati, žagati in trgovati.

Kupčija je uspevala zelo dobro. Žaga je pela včasih noč in dan in počasi se je podjetje širilo in večalo. Vsako leto je nakupil oče več gozda, povečeval žago in gradil nova poslopja. Živel bi bil torej lahko udobno in brez skrbi, kakor je moj brat Simon, a nekaj me je neprenehoma peklo in zbadalo, da nisem mogel ne spati ne bedeti. Vse noči sem videl pred seboj oblitega mrliča, ki je, da si mrtev, odpiral usta in kričal:

»Umorila sta me tvoji oče in tvoji brat. Reši me!«

Od teh strašnih sanj sem postal ves zlomljen in zbegan in nisem mogel več

vzdržati. Zato sem stopil k očetu in bratu ter jima dejal:

Sodišče vaju je oprostilo, toda jaz vem, da sta kriva. Zato nočem, da bi padla nedolžna kri tudi na mene. Izplačajta mi moj delež, da odidem po svetu in najdem mir med tujimi ljudmi.

Tedaj sta pa kakor pobesnena planila name in me pretepla. Potem sta me zaprla v temno klet, kjer sem prebil več tednov, morda tudi mesecev, saj sam ne vem. Jed mi je metal brat skozi majhno lino, sicer se pa ni brigal za me in je bil za vse moje prošnje in krike gluhi. V tisti strašni ječi sem popolnoma propadel in dasi še tako mlad, sem skoraj popolnoma osivel. Čutil sem tudi, da se mi razum megli in obhajala me je strašna groza pred samotno smrtjo.

Z nadčloveškimi napori sem izpodkopal vrata, dokler se naposled niso vdal. Ko je bil izhod prost, sem pobegnil ven in divjal nekaj dni okoli kakor norec. Ogibal sem se ljudi v strahu, da bi me izdali bratu in očetu in bi me spet vrgla v klet. Naposled sem se pa le oju-načil in potkal pri župniku. Povedal sem mu vse, a namesto da bi mi pomagal, se je smejal. Šele pozneje sem izvedel, da mu je oče že prej povedal, da sem znorel, pobegnil, in ne vem kaj počnem. Verjel je seveda njemu, ne meni. Tisti obisk pri župniku me je zato spravil v novo, še večjo nesrečo. Župnik je po kuharici poklical orožnike, ki so me prišli zvezati, odpeljali domov in nato v blaznico. Zaman sem jim zatrjeval, da nisem

nor; niso mi verjeli. Verjel mi ni nihče, tudi zdravniki v norišnici ne. Vsi so se mi samo smejali, ali pa gledali resno in nepristopno.

Mislil sem, da bom zares znorel. Bil sem pameten vržen med norce, med katerimi sem moral živeti in noreti z njimi, da so mi dali vsaj mir. Polagoma sem se pa privadil tudi temu strašnemu življenju. Norenje mi je postalo navada in potreba, morda sem pa tudi zares včasih izgubil pamet. Toda kdo je na mojem mestu ne bi izgubil? Samo kdo je že bil zaprt med norci, ve kako strašna je taka ječa.

Polagoma sta mi otopela duša in razum. Postal sem kakor stroj, ki brezdušno opravlja svoje delo. Samo včasih se je v meni znova prebudilo vse, in takrat sem res besnel, toda ne iz norosti, ampak zaradi nepopisnih notranjih muk. Strahotno leno so potekala leta za zidovi norišnice. Pisal sem obupna pisma očetu, bratu, župniku, oblastvom, vsem, katerih sem se spomnil, a odgovora nisem dobil, saj jih menda še odpošiljali niso. Obiskal me ni nihče nikoli in samo po zdravniku sem izvedel nekega dne, da mi je oče umrl. Toda šele nekaj dni po njegovi smrti. Ta vest ni vzbudila v meni nobenega sočutja, zdela se mi je nasprotno kakor zmaga nad sovražnikom. Želel sem si, da bi umrl tudi brat, a ne naravne smrti, marveč v najstrašnejših mukah, ki si jih človeški um lahko izmisli.

Mali oglasi

Razno

JOS TICHY IN DRUG

Konces elektrotehnično po-djetje, Maribor. Slovenska ul. 16. tel. 27-56. Izpeljuje elektroinstalacije stanovanjskih hiš, vil, gospodarskih objektov, zaloga motoriev, lestenec svetilk, elektroinstalacijskega blaga po konkurenčnih cenah

Kovine, litine ter vsakovrstne stroje kupuje in prodaja po najkulantnejših dnevnih cenah vsako množino Justin Gustinčič, Maribor, Tattenbachova ul. 14. 3704

ZIMA SE PRIBLIŽUJE.

Zelo ugoden nakup vsakovrstnih štedilnikov in peči pri Justinu Gustinčiču, Maribor, Tattenbachova ul. 14. 4610

GRAMOFONE

Šivalne stroje popravlja strokovno in po zmernih cenah mehanična delavnica Justin Gustinčič, Tattenbachova ul. 14, Maribor. 4875

PEKARNA RAKUŠA

Preje Robaus, sprejema domači kruh v najlepšo izvršitev. 5076

GRAFOLOG IN HIROSO

N. SADLUCKI V MARIBORU Vsak klient dobi pismene nasvete, ki mu morejo koristiti skozi vse življenje. Obiske po hišah vršim po 7. uri po dogovoru. Sprejema: Vsak dan od 9-12 in 2-7. Naslov: Maribor, Hotel »Pri zamorcu«, soba 26 5294

GOSTILNA MANDL, RAD-VANJE.

Pojedina puranov v nedeljo. 5305

ŠIVANJE ODEJ

iz vate, volne in puha, izgovljene odeje v veliki izbiri najceneje pri Novaku, Koroška cesta 8. 5331

MODNO KROJAŠTVO

za gospode in dame. Sivamo za gospode obleke 150-250, plašče, kostume za dame od 100-200, obleke od 40-150. Gorenjak Belčič, Maribor, Orožnova ul. 3. 5332

ZADNJIČ POJEDINA

GIBANC dne 24. novembra v gostilni Sabelnik, Pivola. 5335

V GOSTILNI SPLAVARSKA

ULICA 5 danes in jutri domače kolone. Se priporoča Marija Držar. 5355

»PIMAR« VAM NUDI

najboljše nepremočljive hubertus-plašče, gotove moške in kratke suknje, kakor tudi damske plašče. Vse gotovo in po meri, lastna izdelava. Srečko Pihlar, Gospodarska ulica 5. 5336

Posesti

HIŠA

dve sobi, dve kuhinji, z verando in vrtom, poceni na prodaj, Pobrežje, Miklošičeva 1 (poprej Poljska). 5305

ENODRUŽINSKA HIŠA

z enim oralom nlive in vrtom na Pobrežju ceneno na prodaj. Vprašati Betnavska c. 36. 5319

NOVOZGRADBA

2 stanovanji, velik vrt, Din 35.000. — Moderna dvostanovanjska vila pri parku, 275.000, tudi knjiže. — Dobričkanosna trgovska hiša, 4 lokali, 10 stanovanj, 620.000. — Gozdno posestvo, 78 orolov, 140.000. — Valjčni mlin z žago in oljno stiskalnico 120.000. Posredovalnica »Rad-pid«, Gosposka 28. 5345

Obrestonosne hiše, vile, gostilne od 100.000. Družinske hiše od 15.000, Posvesta od 30.000 dinarjev naprej. Pekarije, mline, trgovske hiše prodaja Posredovalnica Maribor, Slovenska ul. 26. 5360

Prodaj

POHIŠTVO

lastnega izdelka dobavlja po skrajno zmernih cenah Zaloga pohištva združenih mizarjev, Vetrinjska ulica 22, nasproti trvdke V. Weixl. 9-t.

AFRIKA, ŽIMA,

vata, žimnice, otomane, kauče, naslonjače v veliki izbiri nudi najceneje Novak, Vetrinjska 7, Koroška 8. 4285

JEDILNE IN SPALNE SOBE.

sperane, politirane, pleskane ter kuhinjske, najmoderneje opreme po najnižjih cenah. Mizarstvo in zaloga pohištva Kompara, Aleksandrova 48.

KOVČKI, DAMSKE TOR-BICE.

aktivke, listnice, denarnice, tobačnice, potovalne, šolske in lovske, torbe, nahrbtniki, gamaše, ovratniki, nagobčniki in biči za pse. Velika izbira, zmerne cene. Kravos, Maribor, Aleksandrova 13. 4864

IZREDNA UGODNOST!

Vsled velike zaloge prodajamo izpod nabavne cene izborna vina: Ljutomerčan Din 10.— po litru; Belokrajinska črnina Din 10.— po litru; Dalmatinsko sladko Din 10.— po litru; Prošek, special Din 24.— po litru. Cene samo čez ulico! Automatski bufet. 5231

VINA.

izborna, pristna biželska, lju-tomerska in dalmatinska čez ulico Din 9.—, Buffet Postr-zin, Pobrežje, Gosposvetska 56. 5307

RABLJENO POHIŠTVO

snazno, in kuhinjsko opremo ter dva velika oleandra poceni prodam. Ptujška cesta 130. 5311

VSAKOVRSNO KOŽUHOVINO

dobite po solidnih cenah pri Železniku, Kopališka ulica. Prevzema nova dela, kakor tudi popravila. 5320

DOBER LJUTOMERČAN

od 5 litrov naprej a Din 7.— Tomiščev drevored, Praprotnikova 4 (zraven ljudske šole). 5329

KUHNJSKO OPREMO

prodam, Državna c. 2-II, vrata 4. 5337

NOVO VINO

od 10 litrov naprej, liter po Din 6.— dobite pri Bernhar-du Adolfu, Maribor, Aleksandrova cesta 51. 5342

RADI SELITVE

naprodaj: Spalnica iz trdega lesa 1700, lepa sobna kreden-ca 480, usnjeni stoli, velika miza, čiste madrace 130, 4 vložki. Koroška c. 3. 5347

GRAMOFON

z 10 ploščami naprodaj pri gostilničarju Kronvogetlu v Marija Brezju, Pobrežje. 5356

Kupim

NAJBOLŠE PLAČUJEM staro zlato, srebrne krone in umetno zobovlje. A. Stumpf, Koroška cesta 8. 4369

Kupim takoj proti gotovini KNJIZICO Posojilnice Narodni dom. Dopisi pod »Dober plačnik« na upravo »Večernika«. 5346

Stanovanje

IŠCEM STANOVANJE

(2 sobi in kabinet ali 3 sobe, kopalnica), po možnosti z nekoliko vrta, na solnčnem kraju, za 1. marec 1936. Ponudbe pod »1. marec 1936« na upravo »Večernika«. 5297

TRI GOSPODE

sprejem na hrano in stanovanje, Trg svobode 1, nad mlekarno. 5344

LEPO STANOVANJE

soba in kuhinja, vrt, z elektriko ter vsemi pritlikinami v Studencih, bliž. žel. delavnice, oddam poceni mirni stran-ki. Naslov v upravi »Večernika«. 5309

TRI GOSPODIČNE

ali gospode sprejem na ceneno stanovanje in dobro hrano. Komenskega trg 7. 5330

ENOSOBNO STANOVANJE

z vrtom oddam v najem. Naslov v upravi »Večernika«. 5333

SOBO IN KUHINJO

oddam s 1. decembrom. Vprašati dr. Verstovškova ul. 27, Špesovo selo, Pobrežje. 5343

SOLNČNO STANOVANJE

dve sobi in kabinet, sklepetno, v lepi legi, se odda mirni stranki. Poizvedbe Razla-gova ul. 21-I. 5351

Oddam v najem

STANOVANJE in sobo s štedilnikom. Studenci, Hrenova 28. 5363

Sobo odda

VELIKA, SVETLA, OPREM-LJENA SOBA

se odda s 1. decembrom t. l. v podnajem. Stroßmayerjeva ul. 28, II. nadstr., stanovanje št. 9. 5296

SPREJMEM

enega ali dva gospoda v lepo opremljeno, solnčno sobo. Poseben vhod. Židovska 14, vrata 5. 5317

ODDAM UDOBNO OPREM-LJENO SOBO

boljшему gospodu. Frančiškanska ulica 21-I, levo. 5338

ELEGANTNO SOBO

s strogo separiranim vvhodom oddam takoj ali pozneje. Naslov v upravi »Večernika«. 5339

SOLNČNO, ELEGANTNO

OPREMLJENO SOBO s priključeno kopalnico oddam boljшему gospodu. Tomiščev drevored 12, pritličje. 5341

PRAZNO SOBO

oddam eni osebi (moški ali ženski). Vhod poseben. Naslov v upravi »Večernika«. 5358

VELIKO SOBO

s kuhinjo oddam s prvim decembrom. Vprašati Tržaška c. 54. 5359

LEPO, VELIKO SOBO

s štedilnikom takoj oddam. Studenci, Aleksandrova c. 17 pri malem mostu. 5361

SOBICO

s posebnim vvhodom poceni oddam s hrano in oskrbo, sredi mesta. Vprašati Stross-majerjeva 3-b. 5364

Službo išče

DEKLE

pošteno, marljivo in zanesljivo, z lepim izpričevalom, zmnožno vseh hišnih del in nekoliko kuhe, želi službe predvsem v Mariboru, oziroma okolici. Naslov M. Ravšl, Pobrežje, Prešernova ul. 6. 5318

Iščem mesto

BLAGAJNICARKE ali primerno družabništvo, zmnožna večje kavcije. Ponudbe na upravo »Večernika« pod šifro »Kavcija«. 5354

Službo dobi

KUJARICO

prvovrstno, išče Leopold Guzel, Koroška c. 16. 5314

TRGOVSKI SLUGA

se sprejme. Prednost imajo upokojenci. Pismene ponudbe pod »Takoj« na upravo »Večernika«. 5346

Znanja želi

KUJARICA

32 let stara, z novim pohišt-vom, želi poročiti državnega nastavljenca. Naslov v upravi »Večernika«. 5313

Kožuhošina

je prispela po solidnih cenah. Novi izdelki in popravila izvršuje poceni

Šoper Julijana

krznarstvo Maribor, Glavni trg št. 9

Izdelujem modne damske, moške in otroške čevlje vseh vrst po nizkih cenah. Prevzemam tudi vsa popravila čevljev, galoš in snežk. Se priporoča 5013

Leo Babič, Maribor

Stolna ulica šte. 4.

Naznanilo otvoritve

Cenjenemu občinstvu naznanjam, da sem otvoril na GLAVNEM TRGU v rotovžu

trgovino z galanterijo, drobnarijo, pleteninami i.t.d.

Za obilen obisk se priporoča

Slavan Ribarič

V neizmerni tugi sporočamo žalostno vest vsem znancem in prijateljem, da je ljubi Bog poklical k sebi našega iskrenoljubljenega očeta, tasta, starega očeta, brata, svaka in strica

ANTONA REBOLA

URADNIKA DRŽAVNE ŽELEZNICE V POKOJU

ki je danes, dne 22. novembra 1935 ob 19. uri, previden s sv. zakramenti, po kratki in mučni bolezni mirno in bogu vdano v Gospodu zaspal.

Pogreb nepozabnega pokojnika bo v nedeljo 24. novembra ob 15. uri 30 minut iz hiše žalosti Maistrova ulica 18, na pokopališče na Pobrežju.

Sv. maša zadušnica se bo brala v ponedeljek 25. novembra ob 8. uri zjutraj v cerkvi Matere Milosti pri č. očetih frančiškanih.

Naj počiva v miru!

Zalujoči ostali: Franja, hčerka

obitelji: Ivan Rebolj, Mauko, Kitak, Lovrec in ostali sorodniki

Vsled prevelike zaloge Božično prodajo

400 lepih zimskih plaščev
300 lepih zimskih oblek

Smo odredili za

Po cenah kot še nikoli. - Plašče od 100 Din naprej!
V plačilo sprejemamo tudi hranilne knjižice.

5365

Trgovski dom, Maribor

BOSANSKA SLIVOVKA liter Din 20.- 22.-
RUM „ „ 24.- 26.-

L. UHLER

DELIKATESA, MARIBOR, GLAVNI TRG

5310

Brillantni nakit

kakor vsakovrstne okraske predelam iz starih v najmo-
dernejše. Vzamem tudi staro zlato, srebro in zlatnike
po najvišji ceni v račun. Popravila hitro in ceneno.
Priporočam se cenjenim strankam! 4992

Avgust Jahn, zlatar in juvelir, Stolna ul. 2

Gostilna „Balkan“

V nedeljo pojedina puranov, fazanov, divjega
zajca ter pečenic in domačih prekajenih klo-
bas. Dospel je sladki muškatelec. Ne zamu-
dite te ugodne prilike. Za obilen obisk se
priporoča GOSTILNICA R. 5357

Čevljarstvo A. Benko

na Rotovškem trgu
sprejema vsa popra-
vila kakor tudi naro-
čila po meri. 4188

Popravljam tudi Bat'a čevlje.

Posteljina

volnene odeje
odeje iz kamelske dlake
šivane odeje
perje
puh 4970

„Weka“ Maribor
Aleksandrova cesta 15

.....
Sirite „Večernik“
.....

Za jesenske deževne dneve!

24-26
39.-

Obvaruje naše otroke pred vlago
27-30 Din 45.-, 31-35 Din 49.-

24-26
49.-

27-30 Din. 59.-

Zdravje je več vredno kakor bogastvo.
Obvarujte otroke prehlada.

69.-

Zelo elegantni. Kupite jih za časa,
dokler so še poceni.

79.-

5349

Elegantne in poceni.

Botta

Naročniki

kupujte pri naših inseren-
tih ter oglašujte!

Spoznajte se CMD

Karo

Maribor

Zdrave noge
zdrav narod,
zato dobro
usnjato obutev! 4899

POSOJILNICA

R. Z. Z O. P.

MARIBOR, NARODNI DOM

USTANOVLJENA LET 1882

Stanje hranil. vlog blizu 60 milijonov Din
Rezervni sklad nad 10 milijonov Din

*

Sprejema hranilne vloge na knjižice in na
tekoči račun ter jih obrestuje najkulantneje

Pri hišnem delu

NIVEA-CREME

za nego kože!

Kljub stalni uporabi mrzle
in tople vode, lahko ostane
vaša koža mladostna, sveža
in nežna. Negujte vašo kožo

z NIVEA.

Ta učinek dela vsebujoči evceriti!

5312

RANILNICA

DRAVSKE BANOVINE MARIBOR

Najbolj varna naložba denarja, ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso
svojo davčno močjo — Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Sprejema vloge in knjižice na tekoči račun
po najugodnejšem obrestovanju

Podružnica: CELJE nasproti pošte, pri
Južnoštajerski hranilnici